

Razgovor:
Marijana
Medanić,
ravnateljica
Caritasa Riječke
nadbiskupije

**Naš
prioritet
ostaju
starije i
nemoćne
osobe te
djeca**

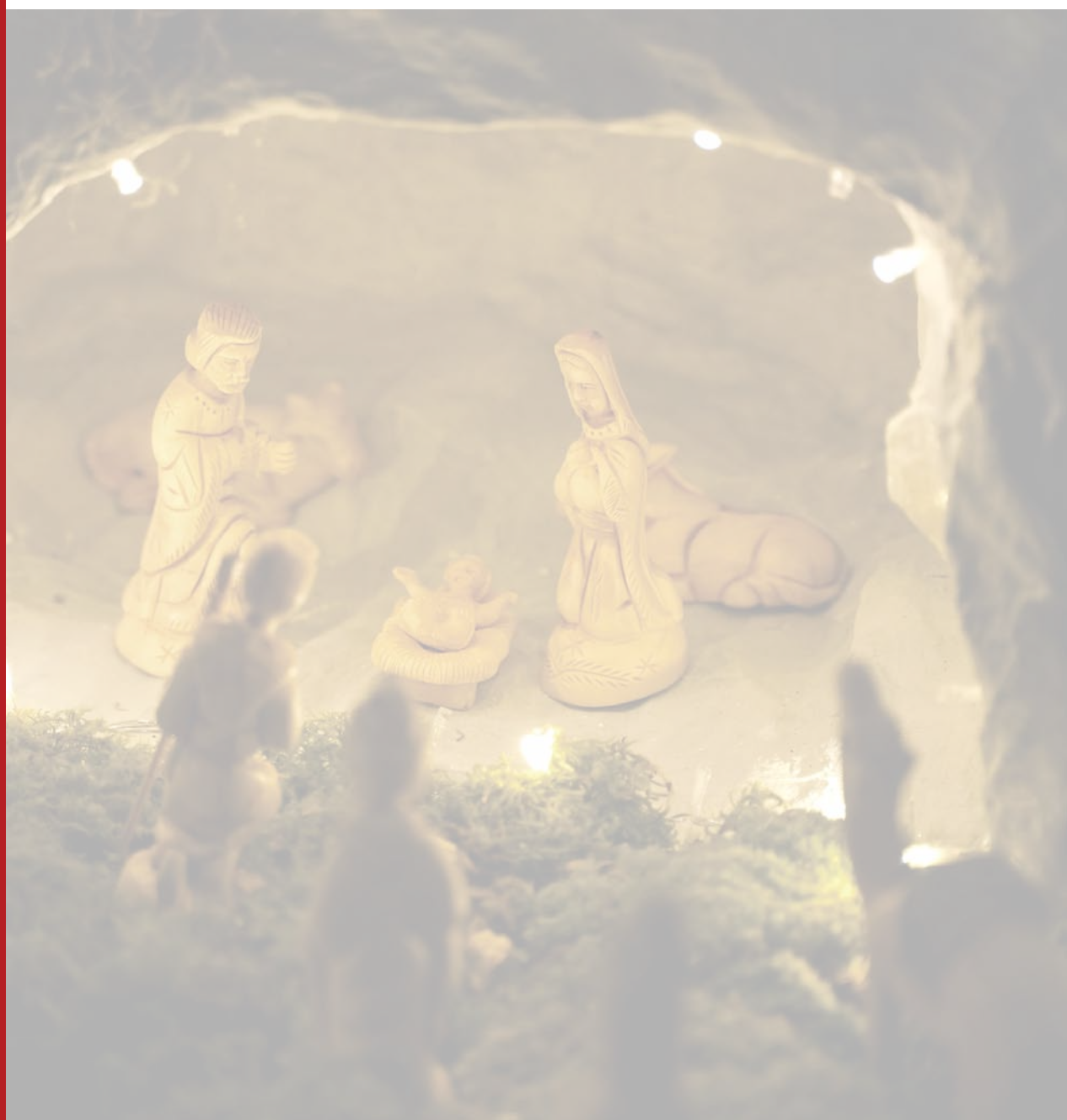
Koncert
„Rijeka se budi“
**Crkva
koja ljubi**

Giorgio Grlj -
pastor Baptističke
Crkve Rijeka

Iznenadena

Te su noći i Marija i Josip
i pastiri bili potpuno
iznenađeni i zbunjeni
događajima jer nisu
očekivali izravan Božji
govor i djelovanje u
svojim životima.

Blagoslovljen Božić!

Božićna poruka riječkog nadbiskupa Mate Uzinića

**Uzmi dijete i majku njegovu
te bježi u Egipat (Mt 2,13)**

S A D R Ź A J:

Božićna poruka riječkog nadbiskupa Mate Uzinića
**Uzmi dijete i majku
 njegovu te bježi u Egipat** 2-3

Dan siromaha
**Pomažimo svakome
 tko je u potrebi** 4

Događanja
Karitativne djelatnosti 5

Razgovor:
 Marijana Medanić, ravnateljica
 Caritasa Riječke nadbiskupije
**Naš prioritet ostaju starije i
 nemoćne osobe te djeca** 6-7

Događanja
**Neka Betlehemske
 svjetlo zasvijetli u nama** 8

Bračni par Tuhtan
Molitva u pjesmi i obitelji 9

Sinodalni hod
**Za sinodalnu Crkvu -
 za nove odnose** 10-11

Sakramenti
Pokora željom - 1. dio 12

Dopisništvo Vatikan
**Pitanje jedinstva kršćana
 1700 godina nakon
 Nicejskog sabora** 13

Koncert „Rijeka se budi“
Crkva koja ljubi 14-15

Medicinski kutak
Mirisi Božića 16

Crtice iz Gorskog kotara
Srkočeve vile na Lokvici 17

Biblija
**Starozavjetna
 „božićna priča“** 18

Crkvena glazba
**Vjekovi pjevaju -
 Božićna glazba Hrvata** 19

Iza kulisa
Božić koji pamtimo 20

Vjerske zajednice -
 pastor Giorgio Grlj
Iznenadeni 21

Riječka nadbiskupija 22-23

Događanja 24-25

Obiteljski predah 26

Iz Salezijanske
 klasične gimnazije 27

Hodočašće brodovima 28

Božićna poruka riječkog nadbiskupa Mate Uzinića

Uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat (Mt 2,13)

„**Evangelje nas
poziva ne samo
na radost nego i
na velikodušnost
i nasljedovanje.**“

Drage sestre i braćo,

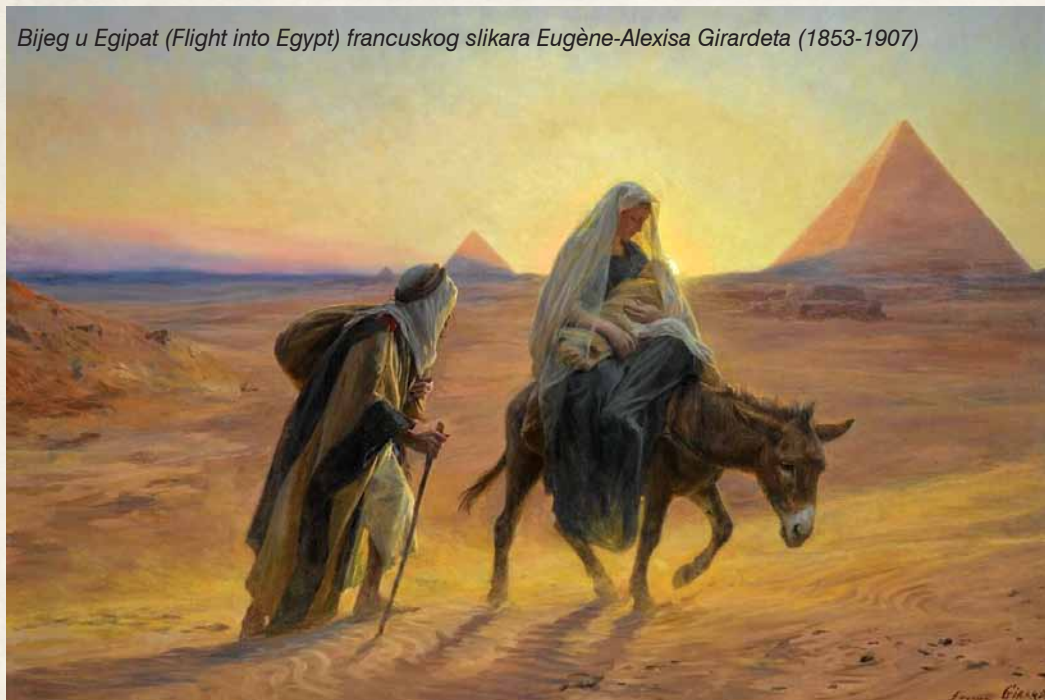
Božić nas svake godine vraća miru i radosti betlehemske noći obasjanoj istinskim Svjetlom koje je došlo na svijet. Radujemo se liturgijskim i obiteljskim okupljanjima, kao i danima odmora od škole i posla. Evangelje nas poziva ne samo na radost nego i na velikodušnost i nasljedovanje. Traži od nas da se ne zadržimo samo na idili ili na površini, da ne dopustimo da nam božićno vrijeme bude prilika za bijeg od stvarnosti nego poticaj na dublje promišljanje o godini koja je prošla i o vremenu koje je pred nama i njegovim izazovima.

U toj stvarnosti prepoznavamo i nešto što bi nas, kao kršćane, trebalo osobito žalostiti: sve se češće netrpeljivost i zatvorenost prema strancima i drukčijima, prema onima koji ne pripadaju našem identitetu nastoje opravdati obranom kršćanstva i „kršćanskih vrijednosti“, pretvarajući evangelje u argument za podizanje zidova umjesto za građenje mostova i otvaranje vrata. Kristovo ime i kršćanska vjera ne mogu se i ne smiju koristiti kako bi se opravdali strah, prijezir ili mržnja prema bilo kome, a osobito ne prema određenim skupinama u našem društvu. Tako se ne brani kršćanski identitet, nego ga se iskrivljuje. Vjera koja se koristi protiv čovjeka prestaje biti kršćanska vjera. Ne smijemo dopustiti da se Krist, koji se poistovjetio sa „strancem“, s „najmanjima“ i prognanicima, koristi kao sredstvo za borbu protiv onih s kojima se sam poistovjećuje.

Na dublje promišljanje o ovome potiče nas posebno nekoliko redaka Ma-

Vjera koja se koristi protiv čovjeka prestaje biti kršćanska vjera

Bijeg u Egipat (Flight into Egypt) francuskog slikara Eugène-Alexisa Girardeta (1853-1907)

tejeva evanđelja koji govore o bijegu Svete obitelji u Egipat pred Herodovim nasilnim namjerama. Te retke ne možemo čitati, a da ne pomislimo na današnje moćnike koji, poput Heroda, ubijaju nevinu djecu – i to na različite načine. Isto tako, ne možemo ih čitati, a da ne razmišljamo o svima koji su u bijegu od nasilja i rata. I da se ne zapitamo: gdje je njihov „Egipat“? Možda bismo voljeli da njihov „Egipat“ bude negdje drugdje, a ne u našoj domovini. Ali Isusove riječi „Stranac bijah i primiste me.“ opominju nas da je gostoprimstvo trajna dužnost nas kršćana i jedno od bitnih obilježja našeg kršćanskog identiteta.

Kršćanstvo koje se poziva na Krista, a odbija stranca, ne brani vjeru nego je izdaje. Biblijski gledano, Egipat nije uvijek bio mjesto utočišta. Bio je to u Abrahamovo vrijeme i vrijeme Jakova i njegovih sinova, no pripovijesti o izlasku iz Egipta svjedoče o bešćutnom faraonu koji, poput Heroda, ubija tek rođenu djecu. Ipak, u vremenu Isusova rođenja, posve neočekivano Isusu ne pruža utočište Obećana zemlja, nego upravo Egipat, zemlja ropstva.

Matejevo evanđelje ne opisuje boravak Svete obitelji u Egiptu. O tome pišu apokrifna evanđelja i predaje vezane uz pojedina mjesta u današnjem Egiptu koja se diče da su ugostila Svetu obitelj i pružila joj odmor, sklonište i okrepu na putu. Uz boravak Svete obitelji u Egiptu vežu se i različiti čudesni događaji i ozdravljenja. U 20. poglavlju Pseudo-Matejeva evanđelja palmino se drvo na Isusov poziv saginje i pruža svoje grane kako bi njegovu umornu majku Mariju okrijepilo svojim plo-

dovima, a potom pri njegovu korijenu izvire i izvor bistre i hladne vode da bi im pružio potrebno osvježenje. Iako ne dolazi iz kanonskih evanđelja, ova nam zgoda približava Matejev tekst i osvještava da je Sveta obitelj u Egiptu trebala konkretnu pomoć nalik onoj kakva je i danas potrebna strancima koji dolaze u našu domovinu, kao i svima drugima koji su nam, na različite načine, „stranci“, a upravo zato trebaju našu pomoć.

Bog koji nam se u Božiću objavljuje kao velikodušan od nas traži ne samo da budemo velikodušni već da mu i mi budemo poslušni u brizi za druge. Ne smijemo stoga dopustiti da nas zaraze glasovi koji pod kršćanskim imenom šire strah i prijezir prema drugima.

Bog koji nam se u Božiću objavljuje kao velikodušan od nas traži ne samo da budemo velikodušni već da mu i mi budemo poslušni u brizi za druge. Ne smijemo stoga dopustiti da nas zaraze glasovi koji pod kršćanskim imenom šire strah i prijezir prema drugima. Možda se ne možemo suprotstaviti Herodima našega vremena, ali možemo barem biti palmino stablo koje pruža zaštitu i okrepu putnicima i pridošlicama.

Poslušajmo Isusov poziv i učimo iz njegova primjera. Neka nam Božić i njegovo otajstvo postanu poticaj da živimo pošteno, zauzimajući se za pravdu, prokazujući nasilje i pokazujući suosjećanje sa svakim čovjekom. I ne zaboravimo da je svatko od nas na ovoj Zemlji samo putnik, sa svojom prtljagom životnih radosti i boli te da ono što nismo darovali u ljubavi drugima, nećemo moći ponijeti sa sobom. Krist nas zove i ovoga Božića: ne budimo srca tvrda.

Radostan nam Božić i blagoslovljena nova godina!

U Rijeci o Božiću 2025.

Mate, nadbiskup

„Posve neočekivano Isusu ne pruža utočište Obećana zemlja, nego upravo Egipat, zemlja ropstva.“

• • •
Sveta obitelj u Egiptu je trebala konkretnu pomoć nalik onoj kakva je i danas potrebna strancima koji dolaze u našu domovinu, kao i svima drugima koji su nam, na različite načine, „stranci“, a upravo zato trebaju našu pomoć.

• • •
U toj stvarnosti prepoznavamo i nešto što bi nas, kao kršćane, trebalo osobito žalostiti: sve se češće netrpeljivost i zatvorenost prema strancima i drukčijima, prema onima koji ne pripadaju našem identitetu nastoje opravdati obranom kršćanstva i „kršćanskih vrijednosti“, pretvarajući evanđelje u argument za podizanje zidova umjesto za građenje mostova i otvaranje vrata. Kristovo ime i kršćanska vjera ne mogu se i ne smiju koristiti kako bi se opravdali strah, prijezir ili mržnja prema bilo kome, a osobito ne prema određenim skupinama u našem društvu. Tako se ne brani kršćanski identitet, nego ga se iskrivljuje.

Riječka nadbiskupija dan uoči Svjetskog dana siromaha, 15. studenog pozvala je na ručak 70 korisnika usluga karitativnih ustanova. S korisnicima je u Velikoj dvorani Nadbiskupskog doma ručao i nadbiskup Mate Uzinić, a posluživali su ih nadbiskupovi vikari i prvi suradnici te djelatnici Ordinarijata i franjevački novaci s Trsata. Prije ručka nadbiskup je slavio misu u kapucinskoj crkvi na Žabici.

„Želim da se svi osjećate kao kod kuće. I ja sam se malo raskomotio“, rekao je nadbiskup nakon što je skinuo jaknu, zavrnuo rukave i sjeo za jedan od deset stolova na kojima je služen ručak. Korisnici o kojima svakodnevno brinu Udruga Depaul, Socijalna samoposluga, Udruga Ruže sv. Franje i nadbiskupijski Caritas, počašćeni pozivom, rado su se odazvali i zauzeli svoja mjesta za stolovima, a tu ih je dočekalo i nadbiskupovo pismo dobrodošlice. „Zahvaljujem svima koji su ovaj ručak pripremali i ovdje ga služe i želim podsjetiti da svatko od nas ima nešto što može dati drugome. Molimo za mir i za prepoznavanje svih siromaha i vrijednosti kojih u njihovu siromaštvu ima, kako bismo ponovno mogli biti jedno, braća i sestre“, rekao je nadbiskup. Istaknuo je pritom primjer Julije Popkove, izbjeglice iz Ukrajine, koja je izvela nekoliko skladbi na violini, a svečanu ugođaju neolikim se pjesama pridružio i bračni par Tuhtan, operni pjevači.

Nakon uvodnih riječi i molitve nadbiskupovi suradnici rastrčali su se dvoranom i korisnicima poslužili predjelo, juhu, gulaš, polpete i pečenje, a na kraju i neizostavan kolač. U nabavci i pripremi hrane pomogli su Pripravničko sjemenište Ivan Pavao II. i ugostitelji s područja nadbiskupije: restoran bar Nautica – Rijeka, restoran Nono Frane – Viškovo, restoran Ljubas – Viškovo, West Food & Bar – ZTC Rijeka, restoran Kvarner – Lovran i Catering Puhar.

„**I**sus poziva da drugima ne sudimo i ne dajemo prema zaslugama, svakome svoje. On poziva da im dajemo ono što im je potrebno za dostojanstven život. Ono što je potrebno da se svatko osjeća kao brat i sestra, kao dijete Božje. Bog je jamac takve pravde“, rekao je nadbiskup potaknut tekstom evanđelja o nepravednom i pravednom sudcu, na misi koju je s korisnicima i onima koji im pomažu slavio prije ručka.

„Nepravedni sudac nije Bog nego mi sami“, rekao je nadbiskup. „Molitva je ta kojom možemo pobijediti pogrešan pogled na Boga kako bismo u njemu mogli prepoznati Boga koji nas ljubi, kojemu je stalo do nas, koji nije, kako je pokojni papa Franjo govorio, *hard disk* koji pamti naše pogreške nego je milosrdni otac koji nam oprašta. Molitva može i treba promijeniti i onog nepravednog sudca u nama, koji olako sudi i prosuđuje drugu braću i sestre.“ Istaknuo je kako mnogi i Crkvi spočitavaju da je kriva za sve loše što se događa, ali istodobno sami ne vide brata i sestru u potrebi. „Priznajmo sebi koliko smo puta siromaha, beskućnika kojeg smo susrećali na ulici, prosudili, procijenili prema nekim svojim kriterijima, koliko smo ih puta unaprijed osudili, okrivili za situaciju u kojoj su se našli. Potrebno je da ih

UKLONITI STRUKTURNE UZROKE SIROMAŠTVA

„Oni su u našoj domovini vezani uz korupciju, pogodovanja, loše zakone zbog kojih su mnogi u raljama kapitalizma, koji je izgubio svakog ljudsko lice. U našoj domovini to su i neke druge pojave koje bismo trebali osuditi, poput govora mržnje, nasilja, lažna domoljublja, religijskog fanatizma, odnosa prema strancima, prema migrantima, prema manjinama. To su sve one strukture zla, grešne strukture koje bismo trebali prokazivati, protiv kojih bi smo se trebali boriti, jer iz njih se na kraju rađaju ratovi, nasilja, siromaštvo“, rekao je nadbiskup Mate Uzinić na misi prije ručka.

Pomažimo svakome tko je u potrebi

„**I**sus poziva da drugima ne sudimo i ne dajemo prema zaslugama, svakome svoje. On poziva da im dajemo ono što im je potrebno za dostojanstven život“, poručio je nadbiskup Uzinić.

prepoznamo ne kao one koji su krivi za svoje stanje nego kao braću i sestre nad koje se trebamo prignuti i kojima trebamo iskazati milost. Treba im pokazati ljubav, isto tako od njih primiti ljubav. Nitko ne može samo davati, trebamo i primati jer svatko ima što dati.“

Podsjetio je i na pismo za Dan siromaha pape Lava XIV. u kojemu Papa poziva na pastoralnu brigu za siromašne, uklanjanje strukturnih uzroka siromaštva i, na kraju, ublažavanje posljedica siromaštva. Nadbiskup je primijetio kako po tom pitanju vjerojatno najviše činimo iako je to zapravo na zadnjem mjestu. Istaknuo je potrebu uklanjanja strukturnih uzroka siromaštva. „Oni su u našoj domovini vezani uz korup-

ciju, pogodovanja, loše zakone zbog kojih su mnogi u raljama kapitalizma, koji je izgubio svako ljudsko lice. U našoj domovini to su i neke druge pojave koje bismo trebali osuditi, poput govora mržnje, nasilja, lažna domoljublja, religijskog fanatizma, odnosa prema strancima, prema migrantima, prema manjinama. To su sve one strukture zla, grešne strukture koje bismo trebali prokazivati, protiv kojih bi smo se trebali boriti, jer iz njih se na kraju rađaju ratovi, nasilja, siromaštvo.“

Na kraju je ponovio kako pravda nije dati svakome svoje nego dati svakome ono što mu je potrebno da se može osjećati kao čovjek.

Danijel Delonga

AKCIJA „ADVENIAT“ 2025./2026.

Riječka nadbiskupija i ove je godine pripremila sabirnu akciju Adveniat kojom prikuplja sredstva za pomoć u radu karitativnih i pastoralnih ustanova nadbiskupije. Letci s uplatnicama i digitalnim podatcima dostupni su u svim župnim crkvama, a vjernici koji žele pružiti financijsku pomoć mogu izabrati i žele li pomoći karitativni ili pastoralni fond. Riječki nadbiskup Mate Uzinić, uz uplatnice, poslao je i pismo koje donosimo u cijelosti.

Drage sestre i braćo,

zahvalni za vašu dosadašnju pomoć i dobrotu kojom ste poduprli rad i poslanje naše Riječke nadbiskupije, ovim vas pismom želimo zamoliti da i u novoj pastoralnoj godini sudjelujete u akciji „Adveniat“ Riječke nadbiskupije te donacijama u karitativni i pastoralni fond podržite djelovanje naše mjesne Crkve.

1. Donacija u karitativni fond

Sudjelovanjem u karitativnom fondu uključujete se u brigu naše nadbiskupije za najranjivije: stare i bolesne, zlostavljane žene i djecu, siromašne, beskućnike, osobe s demencijom, umiruće, srednjoškolce i studente u potrebi.

Za njih se, u ime cijele naše mjesne Crkve, brinu:

- Caritas Riječke nadbiskupije
- Caritasov Dom sv. Ane za žrtve obiteljskog nasilja
- Hospicij „Marija Krucifiksa Kozulić“
- Dom za osobe s demencijom

i druge ustanove koje sufinancira Riječka nadbiskupija:

- Socijalna samoposluga „Kruh sv. Elizabete“
- Prihvatilište za beskućnike „Ruže sv. Franje“
- Depaul Kuća utočišta.

Na taj način, malim i konkretnim gestama, naša nadbiskupijska zajednica postaje Crkva koja u siromašnima prepoznaje Kristovo lice i u njima služi njemu.

2. Donacija u pastoralni fond

Donacijom u pastoralni fond pomažete i drugim važnim djelatnostima naše riječke Crkve:

- Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavličić“
- Metropolitanskom pastoralnom institutu i Nadbiskupijskoj glazbenoj školi
- Centru za mlade „Bl. Miroslav Bulešić“ i Katoličkim skautima Riječke nadbiskupije

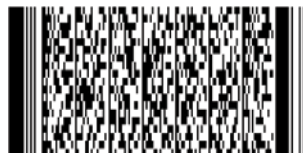
kao i:

- pastoralnom djelovanju svećenika
- školovanju bogoslova i vjernika laika
- gradnji i obnovi crkava
- te održavanju sakralnih objekata.

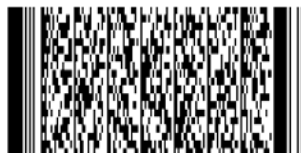
Na taj način pridonosite da naša nadbiskupija bude zajednica koja se ne zatvara u sakristije nego iz euharistije izlazi prema „periferijama“ života, noseći radost evanđelja svima, a osobito onima koji su ranjeni siromaštvom, osamljenošću i gubitkom nade.

U nadi da ćemo svojim uključivanjem u akciju „Adveniat“ Riječke nadbiskupije, a time i u njezine karitativne i evangelizacijske aktivnosti, svi dublje iskusiti da je doista „blaženije davati nego primati“ (Dj 20,35), svima od srca zahvaljujem i na sve zazivam Božji blagoslov te zagovor trsatske Majke Milosti i sv. Vida.

Sretan Božić i blagoslovljena nova 2026. godina!

KARITATIVNI FOND

PASTORALNI FOND

Uplate možete izvršiti skeniranjem kôda u vašoj bankovnoj aplikaciji

Druga obljetnica Razvojno integracijskog centra sv. Vid

PRIMJER ZAJEDNIŠTVA, INTEGRACIJE I PRIJATELJSTVA

Razvojno integracijski centar Sv. Vid proslavio je drugu obljetnicu djelovanja, potvrđujući još jednom važnost zajedništva, solidarnosti i međukulturnog dijaloga. Riječ je o jedinstvenom projektu u Hrvatskoj koji je započeo kao inicijativa za pomoć ukrajinskim izbjeglicama, a danas pruža podršku svim osobama kojima je potrebna pomoć i uključivanje u zajednicu.

Svečanost je održana u prostorijama Centra u blizini riječke katedrale, okupivši brojne korisnike, predstavnike nacionalnih manjina, volontere i prijatelje. Među uzvanicima bili su dekan Prvostolnog dekanata i župnik Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije, na čijem se teritoriju Centar nalazi, Sanjin Francetić, članovi katedralne zajednice te svećenik grkokatoličke misije u Rijeci o. Andrej Savyak. Prigodne govore uputili su riječki nadbiskup Mate Uzinić, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije Marijana Medanić, pročelnica gradskog odjela Karla Mušković te voditeljica Centra Tais Prymak.

U glazbenom dijelu programa nastupila je ukrajinska amaterska zbor-ska skupina Chervona Kalyna kao i djeca i glazbenici koji sudjeluju u radu Centra.

HODOČASNICI NADE: TRSATSKI TREĆOREDICI U RIM POVELI NAJPOTREBITIJE

Franjevački svjetovni red – Mjesno bratstvo Trsat (FSR – MB Trsat) ove je jubilejske godine, povodom Svjetskog dana siromaha, organizirao hodočašće u Rim za korisnike Prihvatilišta za beskućnike „Ruže sv.

Franje”, prodavače časopisa Ulične svjetiljke te volontere bratstva. U duhu franjevačke karizme i zauzimanja za siromašne, trsatski su trećoredci od 16. do 18. studenoga na put povelj čak 53 najpotrebitija sugrađanina. Tom prigodom, 16. studenog, hodočasnici su papi Lavu XIV. uručili prigodan poklon. S hodočascima iz Rijeke bio je duhovni pratitelj fra Krunoslav Kocijan.

„Naši siromasi ovih će dana biti pravi hodočasnici nade”, poručili su iz bratstva, podsjetivši da je geslo Svete godine, „Hodočasnici nade”, usmjerenopravo na nadu, pravdu i predano služenje.

Na sam Svjetski dan siromaha, 16. studenoga, hodočasnici su sudjelovali na misi na Trgu sv. Petra koju je predvodio papa Lav XIV. U svojoj homiliji Sveti Otac je, govoreći o suvremenom siromaštvu, osobito duhovnom i onom koje pogađa mlade, upozorio na „zid samoće” koji treba rušiti razvijanjem kulture pažnje i blizine. Papa je nakon molitve Anđeo Gospodnji na Trgu svetoga Petra došao u dvoranu Pavla VI. u kojoj je ručao s oko 1300 siromašnih osoba iz različitih krajeva svijeta, među kojima su bili i hodočasnici iz Rijeke. Zahvalio je lazaristima koji su organizirali obrok i pozvao na molitvu za sve koji trpe zbog nasilja, ratova i gladi.

Razgovor: Marijana Medanić, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije,

Naš prioritet ostaju starije i nemoćne osobe te djeca

Razgovarala:
Mirjana Grce

I sama sam, brojnim projektima, temama i metodama kojima sam nastojala zainteresirati učenike, otkrivala kršćansku vjeru kao nepresušan i bogat izvor vrijednosti. Na koju god stranu pogledamo, u kršćanstvu možemo pronaći izvor nadahnuća i poticaja. Zato je važno poznavati svoju vjeru.

Velika, pedeset peta obljetnica djelovanja Caritasa Riječke nadbiskupije povod je razgovoru s njegovom ravnateljicom Marijanom Medanić koja je u godinu i pol vođenja Caritasa potaknula mnoge iskorake. U krovnu riječku karitativnu ustanovu došla je iz školskog sustava, iz zvanja vjeroučiteljice, i neka od svojih tamošnjih iskustava primijenila je i u novom poslu. „Tijekom više od pola stoljeća djelovanja Caritas Riječke nadbiskupije – utemeljen u prosincu 1970. godine – stalno se prilagođavao društvenim potrebama. Osobito su zahtjevni bili trenutci ratova i prirodnih katastrofa, kad je trebalo brzo i učinkovito raspodijeliti velike količine humanitarne pomoći. Takvih izazova ne manjka ni danas. Najjednostavnije rečeno – gdje postoji potreba, tu je Caritas“, sažima uvodno Marijana Medanić.

■ **Hodočasnici nade – geslo jubilarne 2025. godine dobro opisuje i Caritas.**

Riječ Caritas znači ljubav – ljubav prema Bogu koja se očituje u ljubavi prema bližnjemu. Isus nas nedvosmisleno uči da je bližnji svaki čovjek u potrebi. Caritas svojim djelovanjem treba biti primjer milosrdnog Samarijanca: sažaliti se nad čovjekom u nevolji i pružiti mu pomoć. Čovjek u potrebi i onaj koji želi pomoći zajedno grade svijet u kojem svaka osoba ima dostojanstvo i vrijednost. Caritas jest i treba biti most koji povezuje ljude, primjer djelotvorne ljubavi koja spaja, posreduje i izgrađuje zajedništvo. Takvo je djelovanje smjerokaz nade u bolji, milosrdniji i pravedniji svijet. Kršćanstvo odgaja za plemenitost srca i duše koja se najautentičnije očituje u ljubavi prema bližnjemu. Za takav čin potrebno je imati ne samo milosrđa i ljubavi nego i hrabrosti. Mnogi ljudi svaki dan čine hrabre iskorake prema

drugima i drugačijima, prema ljudima u potrebi. To im je način života.

■ **Neka naš razgovor bude i pomalo osoban. Stoga, kako je to postalo Vaš način života?**

To sam primila u svojoj obitelji jer naša je kuća uvijek bila otvorena svima, a dok sam radila kao vjeroučiteljica, nastojala sam to prenijeti i svojim učenicima. Moj kršćanski identitet izgrađivao se u Crkvi, a prije svega mogu zahvaliti fra Emanuelu Hošku. Kod njega sam pohađala vjeronauk u srednjoj školi, on mi je dao preporuku za upis na Teologiju u Rijeci, on me je na Trsatu – kad se vratio sa službe u Rimu – angažirao u brojnim aktivnostima. Bile su to tribine *Razgovori ugodni*, koje smo održavali 20 godina, pa pripreme odraslih za katekumenat, uključivanje u liturgiju kao čitača i drugo. Fra Emanuel je laike koji su se vrtjeli oko trsatskog svetišta prije svega znao dobro zaposliti, ali i dati nam povjerenje i stati iza nas ako bismo nešto pogriješili. Ustvari, on je najviše zaslužan i za to što sam danas, a iza njega je stajalo njegovo duboko kršćanstvo koje je znao prenijeti. Mene je izgradio i rad u školi, a sada me izgrađuje i rad u Caritasu.

■ **Iz vašeg 26-godišnjeg vjeroučiteljskog iskustva recite nam kako školski vjeronauk pomaže današnjim mladima u formiranju, vjerničkom i ljudskom?**

Škola i obrazovni sustav imaju svoju specifičnu dinamiku te nikada ne mogu u potpunosti zamijeniti vjersku formaciju koju pruža vjernička zajednica, osobito obitelj. Ipak, vjeronauk je izvrsna nadogradnja za svakoga tko želi bolje upoznati i

o iskoracima u pomoći najugroženijim građanima, o mladima i vjeroučiteljskom iskustvu

Aktualni prijekti riječkog Caritasa

Jedan od aktualnih prijekata jest Razvojno-integracijski centar Sv. Vid, koji je nastao kao produžetak žurne pomoći raseljenim osobama iz Ukrajine. U prostoru koji je osigurala nadbiskupija, a čiji rad sufinancira Grad Rijeka, Ukrajinci se integriraju, uče jezik, ali i njeguju vlastitu kulturu. To je jedinstveno mjesto susreta i uzajamna razumijevanja. Trenutno prikupljamo dokumentaciju za realizaciju velikog projekta Ublažavanje siromaštva u Jadranskoj Hrvatskoj, koji je financiran sredstvima Europskih socijalnih fondova. Namijenjen je svima koji su ugroženi siromaštvom, a nama su prioritet najranjivije skupine društva. Njime ćemo tijekom tri godine za 1300 korisnika omogućiti pakete hrane i higijenskih potrepština te školske i sportske opreme za djecu.

Važni su nam projekti koji idu preko naše krovne organizacije, Hrvatskog Caritasa, kojih trenutno imamo devet. Putem njih ostvarujemo temeljnu i konkretnu pomoć korisnicima: hranu, higijenu, lijekove, ortopedsku pomagala, pomoć u plaćanju režija te izvanškolskih aktivnosti. Ukupno kroz naš sustav godišnje prođe više od 4500 korisnika. Posebno su ugroženi stariji, bolesni i umirovljenici s niskim primanjima, zbog čega im pomoć u hrani i higijeni znači izuzetno mnogo. Njima se, kao i djeci, nastojimo približiti i projektima. Naš prioritet ostaju starije i nemoćne osobe te djeca.

razumjeti temelje svoje vjere kao i kulture, običaja te povijesnih okolnosti. Posjedujemo li takvo znanje, lakše i vjerodostojnije možemo komunicirati s drugima i drugačijima. Smatram da vjeronauk obogaćuje školu jer, uz obrazovanje, nudi i snažnu odgojnu komponentu, a ta dimenzija pravi je biser koji se može otkrivati, izgrađivati, brusiti i polirati. I sama sam, brojnim projektima, temama i metodama kojima sam nastojala zainteresirati učenike, otkrivala kršćansku vjeru kao nepresušan i bogat izvor vrijednosti. Najveća inspiracija uvijek je dolazila iz humanitarnih akcija. Na koju god stranu pogledamo, u kršćanstvu možemo pronaći izvor nadahnuća i poticaja. Zato je važno poznavati svoju vjeru, i bilo bi šteta dopustiti da takvo blago ostane zanemareno.

■ Kakvi su tražitelji današnji mladi?

Mladi trebaju usmjerenje. Iako možda ne djeluju kao tražitelji, oni traže – ali na svoj način, kao što smo i mi nekoć tražili ili se bunili. U radu s njima ne bismo trebali tvrdoglavo ustrajati na „staromodnim“ stavovima – zapravo, u pravom, autentičnom radu s mladima to i nije moguće. Vjeronauk pruža nebrojene mogućnosti kreativnosti, a mladima treba kreativnost omogućiti. U školi sam svjedočila i vremenu prije mobitela te mogu reći da su učenici tada bili puno kreativniji u osmišljavanju raznih ideja, pa čak i nepodopština koje su, zapravo, bile zdrave i često bi me iskreno nasmiјale. Smatram da ćemo morati pronaći način kako bismo stvorili vrijeme oslobođeno od

stalne interakcije s virtualnim svijetom – jer riskiramo gubitak kreativnosti. Danas dva moja bivša učenika dolaze u Caritas volontirati i uvijek donose radost. Voljela bih da je takvih volontera više. U Caritas, kada treba, dolaze i majstori raznih struka i više puta ispostavilo se da su neki od njih moji bivši učenici, različitih generacija. Tako je i to radost.

■ Što je izazovnije – vjeroučiteljski posao ili vođenje Caritasa?

Koliko god ponekad bio zahtjevan, rad s mladima za mene je uvijek bio izvor posebne radosti. Najveći dio radnog vijeka provela sam u dvije srednje strukovne škole od kojih mi je Elektroindustrijska i obrtnička bila matična škola. Tamo sam puno naučila od kolega i izgradila se kao nastavnik i kao osoba. Mnogi su mi kolege ostali uzor – svojim profesionalizmom, suradničkim duhom i ljudskošću, a razgovori i druženja s njima danas mi nedostaju. Mnoge sam lekcije naučila i od svojih učenika, no kada razmišljam o školi, njihova su vedrina i iskrenost ono što mi najviše nedostaje.

Oba moja profesionalna iskustva povezuje humanitarni rad, volontiranje i projektno djelovanje. Nije prošla nijedna školska godina bez bar dvije humanitarno-volonterske akcije s učenicima, i oni su se rado odazivali. Posljednjih sam godina sudjelovala i u brojnim projektima nadležnog ministarstva ili EU-a, koji su uvijek imali humanitarnu komponentu. Za školske projekte dobili smo neke nagrade državne razine, pa

TRAŽIMO DONATORE STIPENDIJA –

na listi čekanja više je od 20 studenata

Ponosni smo i na Program stipendiranja učenika i studenata. Svake godine nastojimo osigurati stipendije i dosad smo pomogli više od 30 stipendista. Osim pružanja financijske potpore od 1300 eura godišnje, stipendiste uključujemo u volontiranje i projekte te potičemo na razvoj empatije i društvene odgovornosti. Oni su nova snaga Caritasa i njegovi budući nositelji. Tražimo još donatora jer na listi čekanja za stipendiju imamo više od 20 studenata.

mislim da su me zbog tih projekata pozvali da budem kandidat za ravnatelja Caritasa. Zbog tog iskustva nije mi nepoznato ni pisati ni provoditi projekte. Oni su postali važan dio djelovanja našeg Caritasa jer nam omogućuju širenje kapaciteta i razvoj novih usluga. Međutim, koliko god su projekti za današnje karitativno djelovanje važni, Caritas je od njih neizmjereno veći.

■ Provođeci projekte, Caritas pokazuje i suživljenost s vremenom.

Najviše surađujemo s Hrvatskim Caritasom, europskim fondovima i Gradom Rijekom te najviše sredstava dobivamo preko projekata. Zahvaljujući njima, možemo realizirati puno toga što je naša misija, što znači pomoć krajnjim korisnicima u potrebi. Primjer je za to europski projekt *U svom domu* kojim smo dobili oko 80 novih korisnika, a provodimo ga u suradnji s Gradom Rijekom. Zapošljavamo deset žena i jednu koordinatoricu koje posjećuju starije, nemoćne i osobe s invaliditetom, pomažući im u svakodnevnim aktivnostima. Sve su te žene požrtvovne i pouzdane, korisnici nas obasipaju pohvalama o njima, a deset od njih su Ukrajinke koje su zbog rata morale napustiti svoju zemlju. Taj projekt pokazuje da materijalna pomoć nije uvijek najvažnija jer mnogi ljudi pate više zbog usamljenosti nego zbog siromaštva. Susret, razgovor i ljudska blizina nerijetko su ono što najviše vraća dostojanstvo.

■ Vođenje Caritasa i menadžerski je posao koji traži puno znanja i vještina, stalno praćenje društvenih kretanja i potreba.

Da, to je takav posao. Caritas je napravio velik iskorak uključivanjem u projektne aktivnosti. Svatko tko je ikada sudjelovao u nekom europskom socijalnom projektu zna koliko je administracija zahtjevana. Projekti zahtijevaju visoku razinu stručnosti i odgovornosti, što smatram pozitivnim jer putem njih pomoć doista stiže onima koji su u stvarnoj potrebi.

■ Kakav je radni dan u Caritasu?

Iznimno je dinamičan i zahtjevan. Telefon gotovo ne prestaje zvoniti, a mnogi korisnici dolaze osobno po pomoć. Svakodnevno rješavamo pristigle molbe na sastancima socijalne službe, gdje treba pažljivo procijeniti kome i u kojoj mjeri možemo pomoći. Potreba je mnogo, sve više, a sredstva su ograničena. Ideja nam također ne nedostaje, ali neke moramo staviti „na čekanje“. U posljednje vrijeme imamo puno više posla i sve više zahtjeva. Zato je došlo vrijeme da ozbiljnije pristupimo uključivanju većeg broja volontera, a razmišljamo i o načinima zapošljavanja novih djelatnika koji bi svojom profesionalnošću mogli odgovoriti na sve veće zahtjeve.

Neka Betlehemska svjetlo zasvijetli u nama

„Protiv tame se ne možemo boriti tamom, nego svjetlom“, poručio je riječki nadbiskup Mate Uzinić primajući upaljenu svijeću koja gori plamenom upaljenim u Betlehemu.

Betlehemska svjetla nadbiskupu su uručili izviđači i katolički skauti 7. prosinca na misi koju je predvodio u župi Viškovo koju je posjetio u okviru redovne pastirske vizitacije. „Postavimo i mi svjetlo koje svijetli u svijetu“, rekao je nadbiskup uvodeći u misno slavlje.

Župnik Tadija Tomkić simbolično je Betlehemske svjetlom upalio dvije svijeće na adventskim vijencu ispred oltara. Svjetlo će skauti u narednim danima donijeti u gotovo svaku župu. Već u nedjelju poslijepodne preuzet će ga predstavnici župa koje sudjeluju na nadbiskupijskom susretu dječjih zborova.

U propovijedi je nadbiskup objasnio kako ostvariti poslanje kršćana i biti svjetlo svijetu, kako postati panj iz kojega izrasta novi život. „Naše poslanje nije boriti se protiv nečega, protiv ovoga svijeta, nego donijeti svijetu svjetlo svojim životom. Nismo pozvani nametnuti Isusa nego ga ponuditi svijetu“, poručio je ukazujući na nedavnu tragediju, ubojstvo jedne djevojke u Rijeci i druge pojave koje društvu donose mrak. „To svjedoči o mrtvili našeg društva. Da ne govorim o drugim sukobima na različitim razinama, ratovima, siromaštvu i drugim nepogodama. To su panjevi koji se čine neplodni. Ali važan je naš odnos prema tome. Papa Lav XIV. ukazuje na globalizaciju nemoći i objašnjava da se s tim ne treba miriti. Kao kršćani smo hodočasnici nade koja polazište ima u Isusu iz Nazareta i vjerujemo da je iz naizgled neplodnog panja izrasla mladica. Ako to vjerujemo ne smijemo biti samo promatrači nego je potrebno dati vlastiti doprinos. A taj doprinos nije ono što se često čini,

biti protiv nekoga. Bog nas nije poslao da imamo neprijatelje nego da pokušamo od svojih neprijatelja učiniti braću i sestre. Potrebno je da budemo graditelji boljeg svijeta, da Bog po našem djelovanju može nastaviti svoj naum ljubavi.“

Nadbiskup je potaknuo župljane da budu aktivni svjedoci i sudjeluju u životu župe i društva unoseći u to Kristove vrijednosti. „Ivan Krstitelj razotkriva lažnu sigurnost onih koji misle da je dovoljno što su Abrahamovi sinovi. To je poruka i nama danas da nije dovoljno biti kršten, primiti druge sakramente, ići u Crkvu i poštivati zakone. Ivan poziva na obraćanje. To je promjena mišljenja, stava. Obraćanje znači dopustiti da nas Bog preobrazi. Da vjerujemo, ne u njega, nego njemu. Da vjerujemo u njegov plan svjetla, ne tame. Ne mržnje protiv mržnje, nego ljubavi. Obraćanje se treba vidjeti u djelima mira, pravde i milosrđa. Da ne budemo uzrok podjela i sukoba nego oni koji potiču mir i pomirenje. Da ne budemo ravnodušni prema drugima, posebno siromašnima.“

Nastavio je nadahnut Krstiteljevim riječima, koji zbog nedostatka ljubavi upućuje oštru kritiku ljudima svog vremena, ali i svima danas. „Legla gujina su i u našem naraštaju. Potrebno je priznati da nismo uvijek dobri, da nismo uvijek u pravu i da ne znamo sve. Potrebno nam je Bog i potrebni su nam drugi. Potrebno nam je obraćanje koje gradi mostove. Koje će omogućiti Isusu da svjetlo zapali u nama i da po nama, na Kristov način, može doći svugdje. U moju obitelj, župu, Crkvu, društvo, u naš svijet“, zaključio je nadbiskup.

Smotra dječjih župnih zborova

„PJESMOM ZA MIR - DJEČJI GLASOVI NADE“

S temom „Pjesmom za mir - dječji glasovi nade“, 23. smotra dječjih župnih zborova Riječke nadbiskupije održana je 7. studenog u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja na Škurinjama. Nastupilo je četrnaest zborova iz župa Riječke nadbiskupije, a organizator susreta bila je Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu „Fra Ivan Peran“. Okupljeni su dočekali i Betlehemska svjetla, koje je ranije toga dana uručeno nadbiskupu Mati Uziniću na misi koju je predvodio na Viškovo.

Betlehemska svjetla su katolički skauti preuzeli u Austriji, donijeli su ga u Rijeku te na ovom susretu predali nadbiskupijskom vikaru za pastoral Mariju Geriću. „Betlehemska svjetla predstavlja Isusa Krista kojeg čekamo u došašću. Otvaramo srca da bismo ga mogli primiti, a imati svjetlo Isusa Krista u srcu znači dati nadu svijetu. Zato danas molimo za mir, a svjetlo koje ćemo ponijeti podsjetit će nas da mir počinje u našim srcima“, rekao je Gerić. Petar Milošević, predsjednik Katoličkih skauta Riječke nadbiskupije podsjetio je da od 1986. godine Betlehemska svjetla putuje svijetom kao znak zajedništva, ljubavi i nade.

Na smotri su nastupili: Dječji zbor Prvopričesnika riječke župe sv. Ivana Krstitelja, Dječji župni zbor „Nebeske iskrice“ iz Viškova, Dječji župni zbor „Božji slavuji“ s Pehlina, Dječji župni zbor „Djeca Karmela“ s Donje Drenove, Dječji župni zbor riječke župe Marije Pomoćnice, Dječji župni zbor „Sv. Lucija“ iz Kostrene, Dječji župni zbor Uznesenja B. D. M. iz Crikvenice, Dječji župni zbor „Sv. Mala Terezija“ iz Novog Vinodolskog, Dječji župni zbor iz župa Hreljin, Krasica i Praputnjak, Dječji zbor Prvopričesnika riječke župe Gospe Lurdske te Zbor O.Š. Brod Moravice i Dječji župni zbor „Kapljice“ iz Krka.

Eva Marković

Bračni par Tuhtan: priča Tuhtanovih nadilazi pjesmu – to je priča o braku koji raste u molitvi, o svakodnevici koja može postati prostor djelovanja Božje milosti

U vremenu nemira i poziva na molitvu za mir glazba Goranke i Marina Tuhtana odzvanja poput tihe, ali snažne molitve. Skladba Marina Tuhtana, odnosno preghiera in canto (molitva u pjesmi) „Dona Pacem“, nastala kao odgovor na Papin poziv na molitvu za mir, na Koncertu za mir, održanom 18. listopada u Mrkoplju, na kojemu je premijerno izvedena, dotaknula je mnoga srca i stigla sve do Vatikana.

Molitva u pjesmi i obitelji

Piše: Helena Anušić

Hoće li Papa čuti njihovu molitvu *Dona pacem*?

„Poslao sam pjesmu i pismo u Vatikan“, kaže Marin. „Ali Papa dnevno dobiva goleme količine pošte. Prepustio sam to Bogu – ako je njegova volja, Papa će čuti našu molitvu.“

Dedicatum Papae Leoni XIV. et eius conatibus benedictis ad Pacem Divinam in terram afferendame

Dona pacem

Preghiera per Pace in canto

Deus Bone,
protege om nes bonos liberos tuos,
da eis prosperitatem et pacem.

**Dona pacem, dona pacem
Dona eis pacem, precamur te.**

Deus Bone,
fac eis vivere in securitate,
bonitate et felicitate et protege eos a malo.

**Dona pacem, dona pacem
Dona eis pacem, precamur te.**

Pater Sancte,
da nobis vires ad eos adiuuandos
et da eis fidem in meliore futuro.

**Dona pacem, sanctam pacem
Dona eis pacem, precamur te.**

Deus Bone,
doce homines amare omnes liberos
et da eis benedictionem ut eos crescere videant
in sancta pace divina
circumdati amore et bonitate tua.

**Te precamur ex profundo
purorum cordis nostri. Amen.**

*Music and lyrics by Marin Tuhtan,
composed in october 2025.*

„Sve je počelo na jednoj od posljednjih misa pape Franje tijekom našeg hodočašća u Rim“, prisjeća se Marin. Dan poslije posjetili su Frascati i vilu Falconieri, gdje je koncert stare glazbe na latinskom dodatno probudio njegovu želju da napiše nešto na tom jeziku. „Kad mi je supruga spomenula Papin poziv na molitvu za mir, sve se posložilo. Pjesma je sama izašla. *Dona Pacem* za mene nije pjesma nego *preghiera in canto* – molitva u pjesmi.“

OBITELJ KOJA MOLI GLAZBOM

Goranka se sjeća trenutka kada je čula prve taktove: „Odmah sam znala da je nešto posebno. Rijetko se danas piše sakralna glazba na klasičan način i na latinskom jeziku. Bilo mi je posebno drago što je nastala upravo u našem domu, u našem malom studiju.“

Njihova vjera ukorijenjena je u osobnom iskustvu. Marin govori o trenutku koji mu je preobrazio život: „Prije desetak godina našao sam se u teškoj situaciji daleko od kuće. Pustio sam Bogu da me vodi i osjetio veliko olakšanje – znao sam da nisam sam.“ Pouzdanje u Boga dijeli i sa suprugom Gorankom, koja je dodala: „Bog je prisutan i u običnim danima, u malim gestama ljubavnosti. Prije nekoliko godina potpuno sam se prepustila Božjoj volji i naučila vjerovati da Bog vidi širu sliku i kad je ja ne vidim.“

„Kao obitelj se glazbom povezuje“, kaže Marin. „Kad nešto pjevamo ili sviramo, to je molitva. Starija kći svira klavir, mlađa violinu – glazba nas spaja.“

„Duhovni mir dolazi tek kad se oslonimo na Boga“, kaže Marin tihim, sigurnim glasom naglasivši da „u svijetu ranjenom stradanjima jedino što nas može održati jest to da se uporno vra-

ćamo ljubavi.“ Goranka se nadovezuje s blagim osmijehom: „Mir uvijek počinje u nama. Kad shvatimo kako je život zapravo kratak, prestanemo trošiti sebe na sitnice i svađe. Ljudi ne pamte stvari – pamte trenutke blizine i topline. Tako je bilo i na našem koncertu u Mrkoplju. Ta punina mira... To ostane u čovjeku. Voljeli bismo taj trenutak ponovno darovati i Rijeci.“

IZAZOVI SVIJETA GLAZBE

Na pitanje o izazovima Marin je iskreno odgovorio da glazbeni svijet nije uvijek nježan. „Teško je ostati čist u svemu tome. Ali *Dona Pacem* nije nastala radi pozornice ni zarade. To je naš mali doprinos dobru. Glazbenik mora imati srce usmjereno na ono što izgrađuje.“ U tom smislu uputili su poruku mladima, onima koji tek kroče u glazbeni svijet ispunjen izazovima, kao i mladim bračnim parovima.

„Budite čvrsti u vjeri i u onome što je dobro. Male geste pažnje, razumijevanja i nježnosti – to su niti koje drže ljubav godinama. Također, vjera se ne živi samo u crkvenim klupama. Bog je s nama u svakom trenutku dana, u svakoj misli i namjeri.“

U njihovu domu Bog je prisutan u malim stvarima. „Lijepa riječ, zagrljaj, mala pomoć – tu se rađa Bog“, kaže Goranka. „Volim uzeti trenutak tišine, samo da provjerim svoje srce i svoj odnos prema Bogu.“ Marin za kraj dodaje jednostavno: „Svi planiramo, trudimo se... ali ponekad treba pustiti da se 'sutra brine za sebe'. Ako Bog želi – bit će.“

U glazbi i životu Goranke i Marina Tuhtana osjeća se ono najdragocjenije – mir koji dolazi iz predanja. Njihova *Dona Pacem* ostaje poziv svima: gradimo mir najprije u vlastitom srcu.

Završni dokument XVI. Redovne opće skupštine Biskupske sinode iz listopada 2024. godine

Sinodalni put pokrenuo je papa Franjo, a ukorijenjen je u tradiciji Crkve i učenju Drugoga vatikanskog koncila. Crkva se izgrađuje svojim *misijarskim poslanjem*: slušajući i izvršavajući evanđelje, slušajući vjernike (*sensus fidei fidelium*), nastojeći da svatko postane odgovoran član Božjega naroda i čovječanstva.

Za sinodalnu Crkvu - za nove odnose

Čitav dokument traži preobrazbu odnosa: bolje uzajamno slušanje, novi odnos između muškarca i žene, novi odnos prema ženi u Crkvi, prema djeci, mladima, osobama s invaliditetom, redovnicima, laicima; pomnije slušanje glasova žrtava (posebno zlostavljanih!); „preuzimanje tereta ranjenih odnosa“. Bez osobne odgovornosti za nove odnose među ljudima nema ljudske sreće ni blaženstva.

Piše:
Ivan Šarčević

Završni dokument XVI. Redovne opće skupštine Biskupske sinode iz listopada 2024. *Za sinodalnu Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje, poslanje* (Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2025.) sažetak je četverogodišnjega sinodalnog puta (2021. – 2024.).

Dokument je podijeljen u pet poglavlja koja kao nadahnuće imaju ukazanje učenicima uskrsloga Isusa, kako to donosi Ivanovo evanđelje (Iv 21): blagovanje, čudesan ulov i misijarsko poslanje u sve narode.

OBRAĆENJE ZA NOVE ODNOS

Drugo poglavlje, *Zajedno u lađi*, kao i četvrto, *Obilan ulov*, na različite načine govore o odnosima. Čini nam se da bi kao sažetak svega sinodalnog puta, kao i ovog

dokumenta, bio zahtjev za obraćenjem odnosa. U podnožju dokumenta stoji istina da je čovjek *relacijsko biće*. Čitav dokument, posebno dva navedena poglavlja, traži *preobrazbu odnosa*: bolje uzajamno slušanje, novi odnos između muškarca i žene, novi odnos prema ženi u Crkvi (sveticama i teologinjama) – pitanje đakonskoga ređenja žena ostaje otvoreno; zatim traže se novi odnosi prema djeci, mladima, osobama s invaliditetom, redovnicima, laicima; pomnije slušanje glasova žrtava (posebno zlostavljanih!); „preuzimanje tereta ranjenih odnosa“ (br. 56) poslanje je Crkve. Ističe se važnost karizmi i službi; navodi se kada karizme postaju službe te inzistira na suradnji biskupa i svećenika.

Dokument traži „službu slušanja i pratinje“ (br. 78), odricanje od klerikalizma koji je „korištenje moći za vlastitu korist i iskrivljivanje autoriteta Crkve, koja je u službi Božjega naroda. Klerikalizam se prije svega očituje u oblicima spolnog ili ekonomskog zlostavljanja, zlouporabe savjesti i moći od

službenika Crkve“ (br. 74). Na kraju drugog poglavlja dokument nabraja što bi trebalo mijenjati u Crkvi u odnosu prema laicima, pogotovo ih se treba uključiti u donošenje odluka i omogućiti im se pristup odgovornim i vodećim položajima u Crkvi (br. 77).

Spomenuli smo da i četvrto poglavlje, *Obilan ulov*, također zahtijeva *obraćenje odnosa*. Još se konkretnije posvećuje znakovima vremena i potrebama ljudi danas. Govori se o životu po velikim gradovima, o odnosu prema izbjeglicama i migrantima, o župi i mjesnoj euharistijskoj zajednici (čuvati se partikularizma!), zatim o važnosti biskupskih konferencija, suradnji Crkava na razini kontinenta te poimanju službe rimskoga biskupa. *Mreža odnosa* širi se i prema nekatolicima, kao razmjena darova i dijalog prema sveopćem ljudskom bratstvu za mir u svijetu i zajednički suživot (br. 123). Od posebne su važnosti odnosi s istočnim Crkvama, biskupske sinode i ekumenski odnosi koji su posebna papina odgovornost (br. 137).

SINODALNI STIL

Ovaj dokument nije konačna riječ o sinodalnosti jer će sinoda o sinodalnosti trajati do 2028. On je *radni materijal*. Slično papi Franji, ovim dokumentom želi se pokrenuti procese u Crkvi. Posebno potaknuti vjernike na usvajanje sinodalnog stila (br. 30), jer sinodalnost je konstitutivna dimenzija Crkve (br. 12). Taj sinodalni stil značio bi: svi smo subjekti Crkve i krštenjem svi činimo Kristovu zajednicu, Božji narod; svi smo pozvani slušati Božju riječ te slušati i uvažavati jedni druge; svi smo dužni razlučivati znakove vremena, biti svjesni osobne i zajedničke zloće i kajati se za grijehe; svatko je suodgovoran za izgradnju kraljevstva Božjega i Crkve te za izgradnju zajedničkoga doma, našega jedinog svijeta u bratstvu i sestrinstvu (ekumenizam, međureligijski dijalog i briga za sav stvoreni svijet). Dokument, naravno, uvažava institucionalnu razinu Crkve i hijerarhijsko zajedništvo s biskupom, kolegijem biskupa i papom.

SINODALNOST JE HOD S KRISTOM

U prvom poglavlju (*Srce sinodalnosti*) veže se sinodalni put uz razumijevanje Crkve. Donosi se i jedna vrsta radne definicije sinodalnosti. Veli se da je „sinodalnost hod kršćana s Kristom i prema Božjem kraljevstvu, u jedinstvu s cijelim čovječanstvom; usmjerena je na poslanje, uključuje okupljanje u zajednici na različitim razinama crkvenoga života, međusobno slušanje, dijalog, razlučivanje zajednice, stvaranje zajedničkog dogovora kao izraza prisutnosti Krista živog u Duhu, te donošenje odluka u različitim suodgovornostima“ (br. 28). Sinodalnost nije sebi svrha nego teži poslanju, a evangelizacija je temeljno poslanje Crkve (br. 32).

Dokument se poziva na koncilsko shvaćanje Crkve: Crkva je narod Božji, zajedništvo vjernika, sakrament jedinstva, klica i početak Božjeg kraljevstva. Krštenjem svi kršćani imaju jednako dostojanstvo djece Božje i svi oblikuju *sensus fidei*. Odatle proizlazi zahtjev ekumenizma kao duhovne obnove. Ona pak uključuje kajanje za svoje grijehe protiv jedinstva Kristove zajednice, sve do „ekumenizma krvi“. Jedinstvo (ne uniformnost) Crkve, nastavlja dokument, najprije se ostvaruje u euharistijskom slavlju (*synaxis* i *synodos*) (br. 26), a svojim je katolicitetom Crkva zajedništvo mnoštva naroda i jezika (br. 3).

RAZLUČIVANJE I ODLUČIVANJE, PROVOĐENJE I VREDNOVANJE

Treće poglavlje dokumenta *Za sinodalnu Crkvu* ima za naslov riječi uskrsloga Isusa upućene učenicima: „Bacite mreže“, a u podnaslovu *Preobrazba procesa*. U ovom se poglavlju pojašnjava što znači konkretan proces ili metodologija sinodalnoga puta: 1. proces crkvenog razlučivanja poslanja; razlučivanje nije tehnika nego duhovna praksa utemeljena na životu u vjeri (br. 82).

To razlučivanje polazi – opet se naglašava jedan od najvažnijih zahtjeva sinodalnosti – od slušanja Božje riječi „izbjegavajući parcijalna ili fundamentalistička tumačenja“ (br. 85) te od slušanja vjernika (*sensus fidei*); 2. proces odlučivanja u kojem se slušaju, razgovaraju i dogovaraju svi članovi s uvažava-

pada najstarijoj tradiciji Crkve). Naime, crkveni ljudi skloni su klerikalizmu. Smatraju da imaju neupitan autoritet i da su izolirani ili iznad Božjega naroda te da ne moraju nikome odgovarati za svoje postupke (br. 98). Dokument posebno traži uključivanje laika u crkvena tijela te sudjelovanje u procesima odlučivanja i vrednovanja putem institucionalnih struktura (napose biskupijskih i župnih vijeća).

KRŠĆANI MISIONARI

Zaključno, peto i najkraće poglavlje dokumenta *Za sinodalnu Crkvu*, naslova „I ja vas šaljem“, govori o oblikovanju, odgajanju Isusovih učenika – kršćana misionara. Oni se ponajprije formiraju na nedjeljnim euharistijskim slavljinama. „Dar zajedništva, poslanja i sudjelovanja – tri kamena temeljca sinodalnosti – ostvaruju se i obnavljaju u svakoj euharistiji“ (br. 142). Ta formacija treba biti cjelovita, trajna i zajednička. Različita su mjesta formacije: od obitelji preko župne do akademske zajednice. Posebno mjesto pripada

katehezi. Cilj formacije kršćana misionara u duhu sinodalnoga puta jest da svi postanemo svjesni vlastite suodgovornosti u svijetu kojeg karakterizira digitalna revolucija i opasnost od manipulacije informacijama, nužnost empatičnosti za žrtve, dakle njegovanje kulture zaštite i socijalne pravednosti (br. 149-151).

Današnji kršćani, uvjereni dokumentiraju sudionici skupštine, slično iskustvu učenika s uskrsnim Isusom pri preobilnu ulovu – usprkos svim zatajama i izdajama – moraju sami krenuti u svijet i izvršiti Gospodinov misijski nalog naviještanja evanđelja (br. 152-155), u svijet ranjen tolikim nevoljama i ratovima, te pridonositi autentičnijim odnosima među ljudima. Bez osobne odgovornosti za nove odnose među ljudima nema ljudske sreće ni blaženstva – osnovna je poruka ovog dokumenta o crkvenoj sinodalnosti. *Za sinodalnu Crkvu – za nove odnose!*

Dokument uvažava sinodalna savjetovanja koja su se odvijala po biskupijama i mjesnim Crkvama, zatim rad na nacionalnoj i kontinentalnoj razini da bi se naposljetku sačinio ovaj dokument za cijelu Crkvu. Napominje da se, nažalost, u pojedinim Crkvama osjetio umor i otpor prema promjenama u svjetlu sinodalnosti; „tuga uzrokovana nedostatkom sudjelovanja mnogih članova Božjega naroda na ovom putu crkvene obnove“ (br. 36).

vanjem različitih stupnjeva suodgovornosti, od biskupa do vjernika (br. 88-89).

Proces odlučivanja sadrži razdoblje razrade, provedbe i vrednovanja. Sastavljači ovog dokumenta svjesni su važnosti da se do odluke dolazi zajednički (važnost savjetovanja – *tantum consultivum* i savjetodavnih tijela) kao i da se prati provedba i svakako vrednuju rezultati. Bez obzira na to što se radi o vjeri i duhovnosti, kao o nečemu nemjerljivome, važno je prosuditi djelotvornost vlastita poslanja, procijeniti proces evangelizacije. Zato naglašavanje vrednovanja koje treba povezivati s odgovornošću pred zajednicom. Ovo zahtijeva napuštanje mentaliteta da se sve radi po svome, da se nikome na polaže račun za svoj rad. Dokument naglašava kako sinodalni stil znači da sve treba biti rađeno transparentno u evanđeoskom smislu (br. 95-96), u odgovornosti prema zajednici za vlastitu službu (što pri-

Piše: Goran Žan
Lebović Casalunga

Pokora željom (I. dio)

„Posljednje opće odrješenje vojnika Munsterskih strijelaca u Rue du Boisu“, djelo Fortunina Matanije, koje prikazuje vlč. Franju Gleesona (na konju, u sredini) uoči bitke kod Aubers Ridgea u svibnju 1915.

O potrebi i ustanovljenju sakramenta pokore

Savršeno kajanje oprašta lake grijeha; a postiže oproštenje i teških grijeha ako uključuje čvrstu odluku pristupiti sakramentalnoj ispovijedi, čim to bude moguće.

Nastavljajući naš hod sakramentima željom, dolazimo do sakramenta pokore ili ispovijedi. Tridentski sabor jasno nam kaže: Kada bi sui preporođeni imali zahvalnost prema Bogu, da ustrajno brane pravednost primljenu u krštenju po njegovoj dobrohotnosti i milosti, ne bi bilo potrebno da osim krštenja bude ustanovljen neki drugi sakrament za oproštenje grijeha [kan. 2]. Budući pak je 'Bog bogat milosrđem' [Ef 2,4] koji 'dobro zna kako smo saz-dani' [Ps 103,14], donio lijek života onima koji su se poslije (krštenja) predali u službu grijeha i vlast đavla, to jest sakrament pokore [kan. 1], kojim će se onima koji poslije krštenja padnu, primijeniti dobročinstvo Kristove smrti. Pokora je naime bila potrebna svim ljudima koji su se oskurnuli nekim smrtnim grijehom, da u bilo koje vrijeme steknu milost i pravednost, pa i onima koji su tražili da ih se opere sakramentom krštenja, kako bi mržnjom na grijeh i pobožnim bolom duše, odbacili i ispravili pokvarenost i okajali toliku uvredu Boga.

NAUK KATEKIZMA KATOLIČKE CRKVE

Nastavljajući se na trajni nauk Katoličke Crkve izražen na Tridentskom saboru, Katekizam Katoličke Crkve u br. 1451 uči nas: Među pokornikovim činima kajanje je na prvome mjestu. To je 'bol duše i osuda počinjenog grijeha s odlukom više ne griješiti'.

Crkva u svojoj predaji razlikuje dva kajanja. Stoga nam tu distinkciju objašnjava Katekizam u br. 1452 i 1453: Kada kajanje proizlazi iz ljubavi prema Bogu, ljubljenom iznad svega, naziva se 'savršenim kajanjem' (iz ljubavi prema Bogu, *contritio*). To kajanje oprašta lake grijeha; a postiže oproštenje i teških grijeha ako uključuje čvrstu odluku pristupiti sakramentalnoj ispovijedi, čim to bude moguće. Valja podsjetiti na to da svećenik podjeljuje i tzv. opće odrješenje u nuždi kojem se treba pridružiti želja za individualnom ispovijedi čim se ukaže prilika, u slučaju kad se nema priliku saslušati svaku ispovijed ponaosob, kao primjerice u bližoj smrtnoj opasnosti većeg broja ljudi ili, primjerice, u ratu.

S druge strane, kajanje zvano 'nesavršeno' (*attritio*) također je dar Božji, poticaj Duha Svetoga. Nastaje kao posljedica promatranja od-vratnosti grijeha ili iz straha od vječne osude i drugih kazni koje greš-niku prijete (kajanje iz straha). Kada se tako potrese savjest, to može pokrenuti unutarnje mijenjanje koje će se, djelovanjem milosti, dovršiti u sakramentalnom odrješenju. Samim nesavršenim kajanjem, ipak, ne postiže se oproštenje teških grijeha, ali ono stvara raspoloženje da ga primimo u sakramentu pokore.

NAUK TRIDENTSKOG SABORA

Sve navedeno nalazimo već u Dekretu o sakramentima pokore i bolesničkog pomazanja Tridentskog sabora. U poglavlju 4. govoreći o pokajanju, isti sabor govori: Osim toga [ovaj sabor] uči da, to pokajanje, premda katkad usavršeno ljubavlju, čovjeka pomiruje s Bogom prije negoli on stvarno primi taj sakrament, ipak samom pokajanju ne treba pripisati pomirenje bez želje za sakramentom koja je uključena u pokajanje.

UVJET „ŽELJE ZA SAKRAMENTOM“ (VOTUM SACRAMENTI)

Katekizam i Tridentski sabor naglašavaju ključan uvjet: oproštenje smrtnih grijeha savršenim pokajanjem ostvaruje se samo ako čin pokajanja uključuje čvrstu odluku da se što prije pristupi sakramentalnoj ispovijedi. Crkva uči da je sakrament pokore redovit i siguran put za otpuštenje teških grijeha. Oproštenje se ne pripisuje samom pokajanju neovisno o želji za sakramentom pokore (*votum confessionis*), koju ona podrazumijeva. Onaj tko se kaje iz ljubavi prema Bogu, mora biti spreman is-

puniti Božju odredbu o pokori, što znači da je voljan ispovijediti se čim mu to bude moguće. U izvanrednim situacijama, poput smrtno opasnosti ili kada je svećenik nedostupan, savršeno pokajanje uz iskrenu želju za ispovijedi (ako bi to bilo moguće) osigurava povratak u stanje milosti.

Na kraju putovanja u Tursku Papa je u razgovoru s novinarima otkrio knjigu koja govori puno o njemu. I dok su prisutni očekivali naslov neke od nedavno objavljenih biografija, ili barem svetog Augustina, Papa je ukazao na duhovni priručnik jednog karmelićanina iz 17. stoljeća, koji donosi „Vježbe Božje prisutnosti“. Autor nije bio ni teolog ni mislilac već je u samostanu obavljao razne poslove, od kuhanja do popravljanja cipela... No u svemu što je radio, tražio je Božju prisutnost: tražeći svetost koju se gradi u trenucima svakodnevnog života. Od čovjeka takva svetost ne traži herojstvo ni velika djela već raspoloživost i otvorenost Božjem pogledu u svakodnevnom životu.

Pitanje jedinstva 1700 godina nakon Nicejskog sabora

Kao kruna diplomatskog i duhovnog programa potpisan je zajednički dokument najviših autoriteta Katoličke i Pravoslavne Crkve u kojem se osuđuju pohlepa i logika moći te svaka zloupotreba religije i Božjeg imena u promicanju nasilja i opravdavanju ratova.

Piše: Anđela Jeličić Krajcar

Prvo međunarodno putovanje pape Lava XIV. zasluđuje epitet „veliko“. Veliki pohod, ne zbog dužine putovanja (od 27. 11. do 2. 12.) već zbog velikih tema, obljetnica, ali i složenih geopolitičkih pitanja. U nekoliko je dana papa Lav dotaknuo žarišne točke života prvih kršćana i Crkve u doba kasnoantičkih previranja te neuralgične točke suvremenih političkih kretanja. Od Istanbula do Niceje, od Ankare do Beiruta, u sjeni palestinske krize. Od dodirne točke dvaju kontinenata do pogleda na Sredozemno more – izloženo eksplozivnim nemirima interesnih skupina.

Pastoralni pohod i posjet malobrojnima katolicima i drugim kršćanima u Turskoj započeo je činom poštovanja prema modernom turskom društvu, posjetom mauzoleju Kemala Atatürka. U predsjedničkoj palači Papa se obratio predsjedniku Erdoganu, državnom vrhu, predstavnicima civilnog društva i diplomatskom zboru, ocrtavši prioritete: mir na Bliskom istoku, zaštita migranata i manjina, prestanak sukoba u Ukrajini i u Gazi, pri čemu Turska može posredovati, zbog svoje otvorenosti Zapadu i Istoku. Papa Lav nastupio je diplomatski odmjeren, u ulozi glasnika mira, i u tom tonu nastavio je tijekom cijelog pohoda naviještajući evanđeosku poruku jedinstva među svim ljudima.

Nastavak putovanja u Istanbul, gdje je Papin domaćin bio carigradski ekumenski patrijarh Bartolomej, u prvi je plan postavio konkretno pitanje ekumenskog jedinstva kršćana povodom 1700. obljetnice Nicejskog sabora. Na molitvi u gradu Izniku, pokraj arheoloških iskopina bazilike sv. Neofita, koja je svjedočila raspravama crkvenih otaca u 4. stoljeću, papa Lav postavio je pitanje: tko je za nas Krist danas, podsjetivši da vjera u Kristovo božanstvo već sada ujedinjuje sve kršćane. U doba Nicejskog koncila bilo je važno definirati tko je Krist u odnosu na Oca, Boga Stvoritelja. Danas cijelo čovječanstvo apelira na rast jedinstva među kršćanima – koje kršćani ostvaruju izgradnjom i očuvanjem bratstva među Crkvama, ali i među svim ljudima.

Doksologija u patrijarhalnoj crkvi sv. Jurja, božanska liturgija u čast svetog Andrije, zaštitnika Carigradskog patrijarhata, posjet armenskoj kršćanskoj zajednici i dvije značajne geste: zajednički blagoslov pape Lava i patrijarha Bartolomeja, s balkona Carigradskog patrijarhata, te potpisivanje zajedničkog dokumenta – nisu tek čin pristojnosti i protokola već ogledan primjer „praktičnog ekumenizma“, koji se gradi malim gestama, poštujući tempo svake zajednice i prepuštajući osjetljiva pitanja zajedničkim povjerenstvima. Povrh svega, kao kruna diplomatskog i duhovnog

programa potpisan je zajednički dokument najviših autoriteta Katoličke i Pravoslavne Crkve u kojem se osuđuju pohlepa i logika moći te svaka zloupotreba religije i Božjeg imena u promicanju nasilja i opravdavanju ratova. I kao što se na Nicejskom saboru raspravljalo o datumu proslave Uskrsa, danas se, na veliku obljetnicu, radi na tome da svi kršćani opet Uskrs slave isti dan.

Jedinstvo među kršćanima pitanje je vjere, teologije, tradicija, no u svijetu načinjenom od geopolitičkih struja i utjecaja kršćansko svjedočanstvo jedinstva učinit će ih uvjerljivim promicateljima mira.

U tom duhu treba promatrati i geste pape Lava u sferi međureligijskih odnosa. Posjetom Plavoj džamiji, u sabranosti i poštovanju prema islamskom mjestu molitve, Papa je naznačio liniju suživota i dodira koji prihvaća različitost, bez straha, ostavljajući prostor kako bi drugi i drugačiji bili ono što jesu.

Ta će poruka u punom sjaju zablistati u Libanonu, arapskoj zemlji s najvećim brojem kršćana, gdje se vjera u jednog Boga živi radosno i zajedno. Posjetom i tihom molitvom na grobu sv. Šarbela, gdje hodočaste i kršćani i muslimani, papa Lav ukazao je na primjer svetosti koja u dosljednosti i jednostavnosti rječi zahvaća srca ljudi različitih tradicija. A svijetu koji promiče i veliča eutanaziju i kulturu odbacivanja papa Lav pokazao je srce evanđelja u psihijatrijskoj bolnici. „Svakom od vas Gospodin ponavlja: volim te, ljubim te, ti si moje dijete! Nemojte to zaboraviti.“ Sestrama koje se brinu o bolesnicima poručio je: „To je veliko djelo u Božjim očima.“

Na ekumenskom susretu u Beirutu Papa je pozvao muslimane, kršćane, druze i sve ostale vjerske skupine da ustraju u izgradnji suživota. I u Libanonu se, kao i u Turskoj, dotaknuo osjetljiva palestinskog pitanja, ističući rješenje s dvije države kao jedino održivo rješenje složenog konflikta. I dok se Turska profilira kao mogući posrednik, Libanon je značajan zbog svoje neutralnosti i stabilnosti. Posjet beirutskoj luci, gdje je u eksploziji 2020. godine poginulo 200 osoba, a oko 300 000 ostalo ih je bez domova, bio je još jedan značajan i duboko osobni molitveni trenutak, u zajedništvu s obiteljima žrtava.

Svi susreti i poruke pape Lava bili su jasni, jednostavni i diskretni, usmjereni na poruke mira i nade, praktičnu ljubav prema potrebitima i izgradnju društva dijaloga i zajedništva na svim razinama. Papa Lav pokazao je kako evanđelje prožima konkretan život te jasnoćom Isusove riječi i primjera i snagom njegova Duha preobražava svijet.

KAKVO NAM BUĐENJE TREBA

Nadbiskup Uzinić pozvao je okupljene da u svijetu svjedoče Božju ljubav te komentirao i aktualna događanja. „Rijeka se budi. Što bi to bilo buđenje Rijeke? Je li buđenje Rijeke to što se desetak mladića obuklo u crno i želi napasti drugoga? Je li to buđenje koje želimo? Je li buđenje našeg hrvatskog naroda to da se stalno vraćamo u četrdesete i devedesete? Ili bismo trebali učiniti jedno drugo i drugačije buđenje. Kakvo nam to buđenje treba? Kakva nam Crkva treba? I kakvi nam onda kršćani u ovom našem društvu trebaju?“ Kao odgovor, citirao je Isusove riječi iz Lukina evanđelja - Duh Gospodnji na meni je. On me posla blagovjesnikom biti siromasima. „Siromasi su svi oni koji su na rubu, to su svi oni koji su isključeni, to su stranci, to su manjine, to su oni koji drugačije vjeruju, to su oni koji su siromašniji od mene, koji su u većoj potrebi od mene, to su zatvorenici, to su bolesnici to su osobe s invaliditetom. Duh Božji na meni je i njima me šalje.“

Na kraju je podsjetio i što papa Lav XIV. poručuje dokumentom *Dilexi te* - „Uzljubio te“, u kojemu govori o Crkvi za siromahe. „Papa nam kaže da smo ljubljani i jer smo ljubljani, da moramo ljubiti druge. Ljubav prema siromasima znači prema svima onima za koje nam se na prvu čini da i ne zaslužuju našu ljubav. Papa kaže da je to ljubav koja nadilazi prepreke, koja približava udaljene, ljubav koja ujedinjuje strance, koja čini bliskim neprijatelje. Koja ulazi u najskrivenije nabore društva.“ Citirajući Papu, zaključio je porukom Crkvi u Hrvatskoj. „Crkva koja ljubi, koja ne postavlja granice ljubavi, koja ne poznaje neprijatelje koje treba pobijediti, nego muškarce i žene koje treba ljubiti. To je Crkva koja je danas potrebna svijetu. To je Crkva koja je potrebna Rijeci i našoj domovini“, poručio je nadbiskup Uzinić.

Koncert „Rijeka se budi“

Crkva koja ljubi

„Crkva koja ljubi, koja ne postavlja granice ljubavi, koja ne poznaje neprijatelje koje treba pobijediti, nego muškarce i žene koje treba ljubiti. To je Crkva koja je danas potrebna svijetu. To je Crkva koja je potrebna Rijeci i našoj domovini“, poručio je nadbiskup Uzinić.

Koncert suvremene kršćanske glazbe „Rijeka se budi“, održan 9. studenog u Dvorani mladosti na Trsatu, bio je za sve koji su u njemu sudjelovali prekrasno glazbeno i duhovno buđenje. Bila je to večer za pamćenje, ispunjena emocijama, nadom i zahvalnošću, večer velikog zajedništva. Upriličen je u povodu stote godine utemeljenja biskupije sa sjedištem u Rijeci, što Riječka nadbiskupija obilježava ove, 2025. godine, a organizator koncerta Andrej Grozdanov, najnagrađivaniji glazbenik suvremene kršćanske glazbe, njime je proslavio svoj 50. rođendan.

Posjetitelji su imali priliku čuti poznate izvođače suvremene kršćanske glazbe u Hrvatskoj, poput zbora Veritas Aeterna, Albine, sestara Halužan, fra Marina Karačića, Vanesse Mioč, Amorosa, Mihaele Gradečak i Alana Hrčice. Pjevajući s glazbenicima publika je radosno sudjelovala u poznatim

i dragim im izvedbama, pa je i to koncert učinilo nezaboravnim.

Program su upotpunili govori riječkog nadbiskupa Mate Uzinića, svećenika Dražena Radigovića i p. Sebastiana Šujevića, provincijala Hrvatske pokrajine Družbe Isusove, a govorili su o Božjoj ljubavi. Nadbiskupa Uzinića publika je po dolasku na pozornicu pozdravila pljeskom, a on je uputio pozdrave publici i čestitke Andreju Grozdanovu. „Želim biti otvoren Duhu Svetome za one poruke koje su za Rijeku i Hrvatsku u ovom trenutku važne. Krist je živ i želi tebe živa. Po nama želi biti živ u našoj riječkoj Crkvi, domovini i svijetu. Bog te ljubi, ali to znati nije dovoljno. Bog želi da ljubiš, da ljubimo – ljubav koju smo primili moramo darivati. S nama su večeras osobe s posebnim potrebama. Vidimo da ih Bog nije ozdravio od njihovih teškoća, no ono što njih ozdravlja, što im najviše pomaže

jest naša ljubav. Duh Sveti poziva nas biti onima koji ozdravljaju druge i svoje odnose“, rekao je nadbiskup i nastavio: „Slavimo i Andrejev rođendan. On je baptist, mi katolici. No to što smo u nečemu različiti ne umanjuje naše slavlje, našu proslavu Isusa. To što pripadamo jednoj ili drugoj Crkvi jest bogatstvo. Time smo postali više kršćani. Isus želi ozdraviti sve naše odnose.“

Publika je pljeskom pozdravila Andreja Grozdanova, koji je izrazio zahvalnost i veselje što njegova glazba već desetljećima predstavlja most između vjere i svakodnevice. Oduševljenje koncertom izrazili su mnogi, a ono bi se moglo sažeti ovim riječima: „Zadivljujuća atmosfera, pozitivna i s važnim porukama“, „Predivna glazba, radosno raspoloženje“, „Nedostaje nam više ovakvih koncerata kojima ćemo slaviti Boga pjesmom.“

Eva Marković

LJUBITI I SLUŽITI POPOT KRISTA

Uoči koncerta na Trsatu, na blagdan posvete Lateranske bazilike, nadbiskup Mate Uzinić pozvao na služenje u ljubavi poput Kristove

Snimio Miroslav RADIC

„B udimo onaj lijepi kamen koji nadograđuje na temeljnom kamenu – Isusu Kristu, u Crkvi našeg vremena, a onda i u svijetu i vremenu u kojem živimo“, poručio je riječki nadbiskup Mate Uzinić na blagdan posvete rimske bazilike sv. Ivana Lateranskog, 9. studenog predvodeći večernju nedjeljnu misu u trsatskom svetištu. Misa je slavljenja uoči velikog koncerta „Rijeka se budi“, upriličenog u povodu nadbiskupijskog jubileja - stote godine utemeljenja biskupije sa sjedištem u Rijeci. Među brojnim vjernicima na misi su se okupili i glazbenici koju su na koncertu nastupili te su i trsatska bazilika i kula bili ispunjeni vjernicima, a slavlje je divno pratio trsatski Zbor Majke Milosti.

Aktualizirajući pročitani tekst evanđelja u kojem se govori kako je Isus istjerao trgovce iz Hrama čisteći ga od onoga što se ne uklapa u svetost tog mjesta, nadbiskup je izdvojio da su i vjernici hram Božji, hram Duha Svetoga te da su stoga pozvani nadograđivati Crkvu na Isusu Kristu, koji je njezin temelj.

„Na početku svog javnog djelovanja Isus govori o svakome od nas kao o hramu Duha Svetoga koji treba biti podignut. Sve što je kasnije govorio i činio zapravo je pokazatelj kako treba graditi taj novi hram. Što je to što se u ono što je pročišćeno treba unijeti da bi to doista bio Božji hram, hram Duha svetoga? Važno je čitati evanđelje, pratiti Isusa, slušati što govori sve do onog kad će on doista dati da se razruši njegovo tijelo kako bi nakon tri dana uskrsnuo iz groba. Ali on je samo prvina onog što se treba dogoditi u svakom od nas...

U dvorani posljednje večere Isus učenicima kaže, nama kaže, da ljubimo jedni druge onako kako je on ljubio njih. To je način na koji sebe izgrađujemo kao Božji hram, na koji u sebe, u svoj život, u svoje odnose unosimo dobro, unosimo ljubav. Isus nas uči da postanemo euharistijski, a to se postaje tako da se prignemo nad braću i sestre koje je pogodilo zlo, da se prignemo poput majke, poput braće i sestara. Blagdan posvete Lateranske bazilike poziva nas ispuniti se ljubavlju poput Kristove ljubavi i služenjem poput Kristovog služenja, poziva nas nastaviti nadograđivati na tome u svojoj obitelji, praštanjem, služenjem, ljubavlju; nastaviti izgrađivati svoju Crkvu, župnu, biskupijsku, Katoličku Crkvu. Tada kao kršćani, kao Crkva možemo dati pravi doprinos društvu u kojem živimo. Poticaji koji nam dolaze od papa, sada pape Lava, ne traže ništa drugo“, poručio je među ostalim nadbiskup Uzinić.

Mirjana Grce

Mirisi Božića

Mirisi koji dolaze iz kuhinje, od bora i blagdanskih ukrasa, postaju nezaboravan dio sjećanja. Iako mirisi Božića imaju snažnu osjećajnu komponentu, oni također imaju i utjecaj na naše fizičko zdravlje.

Priredio: Ivan Host

Mirisi čine naš dom ugodnim

Mirisi citrusa poput limuna, mandarina i naranče mogu poboljšati koncentraciju i energiju. Ovi su mirisi poznati po tome što potiču jasnoću i oštrinu uma, što može biti korisno tijekom blagdana kada se bavimo raznim obvezama. Korištenje začina tijekom božićnih obroka ne samo da poboljšava okus hrane nego ima i zdravstvene prednosti. Zato se neki od mirisa povezanih s Božićem koriste u aromaterapiji kako bi se smanjio stres, poboljšalo raspoloženje i unaprijedilo zdravlje. Aromaterapija je jednostavan i efikasan način korištenja snage mirisa za poboljšanje zdravlja, a Božić je savršen trenutak za opuštanje uz mirise koji podsjećaju na toplinu doma.

Osim što imaju fiziološki i emotivni utjecaj na nas, mirisi su također ključni za stvaranje blagdanskih ozračja. Korištenjem mirisa koji podsjećaju na Božić možemo stvoriti prostor koji je emocionalno bogat i ispunjen srećom i toplinom. Mirisi svježih pečenih kolača, miris prirodne jele i začina u domu doprinose stvaranju ugodna ozračja, koje podsjeća na obiteljska okupljanja i zajedništvo. Dakle možemo reći kako mirisi ne samo da poboljšavaju naše zdravlje već i produbljuju emocionalne veze koje blagdane čine posebnim.

Mirisi Božića imaju duboko emocionalno značenje i utječu na naše zdravlje. Povezanost mirisa s emocijama i fiziološkim procesima pokazuje kako tako jednostavna stvar poput mirisa može oblikovati naše iskustvo blagdanskih razdoblja. Božićni mirisi ne samo da čine naš dom ugodnim mjestom za boravak nego povoljno utječu i na naše osjećaje i raspoloženje. Zbog toga kada osjetite miris bora ili cimeta, opustite se i uživajte u blagdanskom vremenu.

Mirisi koji se šire tijekom božićnog razdoblja stvaraju ugodan ugođaj i podsjećaju na lijepe trenutke. Imaju i povoljan utjecaj na naše osjećaje i na naše zdravlje. Mirisi Božića za svakog su drukčiji, no većina će se složiti da ih povezujemo s toplinom doma, kolačima, vrućom šalicom čaja ili čokolade, s mirisima citrusa, cimeta i klinčića. Božić je vrijeme kad se sva naša osjetila bude. Mirisi koji dolaze iz kuhinje, od bora i blagdanskih ukrasa, postaju nezaboravan dio sjećanja. Pomisao na topli dom zimi i božićne mirise osvaja nas na prvu. Osim svježine i dobra raspoloženja, ovi mirisi stvaraju i prelijepu blagdansku atmosferu.

Povezanost mirisa, osjećaja i zdravlja

Mirisi utječu na osjećaje u svakodnevnom životu. Utječu na okus hrane koju jedemo. Stvaraju opuštajuće i ugodno ozračje i tako povoljno djeluju na naše zdravlje. Ljudi mogu zapamtiti miris sa 65 % točnosti nakon jedne godine, dok vizualno pamćenje pada na manje od 50 % već nakon samo nekoliko mjeseci.

Mirisi su jedini osjet koji je izravno povezan s dijelom mozga koji je odgovoran za emocije i sjećanja. To znači da mirisi imaju moć potaknuti snažna emotivna iskustva poput sreće, nostalgije i smirenosti. Za vrijeme Božića miris pečenih kolača, kuhanih začina i bora mogu izazvati osjećaj radosti, sigurnosti i mira. Najpoznatiji je miris Božića onaj prirodne božićne jele. Ovaj miris sadrži eterična ulja koja smiruju naš um i poboljšavaju raspoloženje. Ispitivanja su jasno pokazala da miris bora smanjuje razinu stresa i anksioznosti pospješujući stvaranje tzv. hormona sreće serotonin i dopamina.

Miris svježih pečenih kolača također izaziva duboku emocionalnu reakciju. Zbog povezanosti mirisa s našim iskustvima iz prošlosti miris svježih pečenih kolača može nas podsjetiti na djetinjstvo, obiteljske ručkove i toplinu doma.

Najkarakterističniji mirisi Božića

Iako mirisi Božića imaju snažnu osjećajnu komponentu, oni također imaju i utjecaj na naše fizičko zdravlje. Od začina najkarakterističniji su mirisi božićnog vremena mirisi cimeta, klinčića i citrusa. Istraživanja su pokazala da mirisi citrusa, poput limuna, mandarina ili naranče, pozitivno utječu na zdravlje i smanjuju razinu stresa. To je posebno važno u vrijeme blagdana.

Cimet je važan sastojak božićnih kolačića, medenjaka i kuhanog vina. Cimet se dobiva od unutrašnje kore istoimenog zimzelenog drva, koja se uvija u štapiće. Iako postoji oko 250 vrsta cimeta, najbolji je za zdravlje cejlonski cimet. U Hrvatskoj ga je dosta teško naći u trgovinama – češće su druge vrste cimeta. Cejlonski se ipak smatra nešto zdravijim, pa ako ga imate priliku nabaviti, koristite ga u vašoj prehrani. Cimet ima povoljno djelovanje na zdravlje. Bogat je antioksidansima i ima protuupalna svojstva. Cimet poboljšava cirkulaciju, čaj s cimetom može sniziti razinu kolesterola u krvi i uravnotežiti razinu šećera u krvi. Osim njegovih zdravih učinaka, vjerujemo da će vas upravo miris cimeta prvo asociirati na Božić. Iako miris sam po sebi neće neposredno pružiti sve zdravstvene koristi koje cimet može imati ako se konzumira, on je sigurno koristan u povećanju dobra raspoloženja.

Klinčić je božićni začim nalik čavliću. Ima specifičan topao miris koji će nas vratiti u djetinjstvo. Osim što se koristi za ukrašavanje, također se koristi kao začim u pripremi jela. Klinčić je odličan za bolju probavu, a koristi se i za liječenje probavnog sustava i dišnih puteva. U medicini je poznat kao prirodni antioksidans. Može se dodati i u kuhano vino kako bi otpustio svoj slatkast okus, a začim je i mnogih božićnih kolača. Mirisi klinčića mogu doprinijeti boljoj probavi i opuštanju želudca. Smanjuju napuhanost i pomažu probavi.

Svim čitateljima Zvona želim čestit Božić i puno zdravlja u novoj 2026. godini!

SRKOČEVE VILE NA LOKVICI

**Vile obitelji Srkoč izniman su kulturno-povijesni
spomenik brodmoravičkog kraja.**

Piše: Karmen Delač-Petković

Početak 20. st. uspješni veletrgovac Andrija Srkoč sazio je u malom mjestu Lokvica, u brodmoravičkom kraju, dvije reprezentativne vile koje i danas privlače pozornost prolaznika, posebice fotografa.

Andrija je kao šesnaestogodišnjak krenuo zarađivati svoj kruh u dalekom svijetu pridruživši se ocu Ivanu kao pokućarac. U tom se poslu odlično snašao i ubrzo obogatio. Ivan je već kao devetnaestogodišnjak hranio i financijski podupirao čitavu svoju obitelj, od čega je njegov otac Luka izgradio i novu obiteljsku kuću. Andrija je bio još uspješniji pa je 1903. izgradio na Lokvici za ono vrijeme raskošnu kuću, nazvanu Vila Srkoč, u kojoj su živjeli njegovi roditelji i brat Franjo Srkoč s obitelji.

Osnova te vile nalik je klasičnoj dvostrešnoj seoskoj kući, samo većoj i solidnije građenoj. Međutim, dodana su dva poprečna krila, čime je dobiven križni tlocrt s malim balkonom nad ulaznim vratima, natkrivenim krovicom. Poprečni krovovi završavaju uskim, šiljastim tornjićima. Balkon i dvorište ograđeni su betonskim stupovima četvrtasta presjeka. Ograda je raščlanjena valjkastim stupovima s četvrtastim kapama i ukrasnom kuglom na vrhu, odnosno s dvije sferične žardinjere pred ulazom. U rezidencijalni dio kuće ulazi se s ceste, a u gospodarski iz dvorišta.

Andrija 1912. godine na Lokvici, neda-leko od prve vile, ali iznad ceste, gradi još jednu vilu koju je nazvao Vila Herminka, prema imenu svoje mlade supruge Čehinje. Ovdje su graditelji već prilično odstupili od klasične gradnje i priklonili se kasnoj secesiji, iako i ova kuća u osnovi ima križni tlocrt, ali s desne je strane proširena, što joj daje određenu dinamiku. Budući da je sagrađena na kosini, s prednje je strane dvokatna, a sa stražnje jednokatna.

Dvije nesvakidašnje vile, stare stotinjak godina, još uvijek plijene ljepotom.

Ulazno je pročelje monumentalno riješeno s četiri stupa koji podupiru altanu s čije se lijeve strane nalazi još jedan, manji ukrasni balkon podno kojega je kapela posvećena Majci Božjoj. Betonska je balustrada na uglovima ukrašena izdignutim žardinjerama, a ovaj se motiv ponavlja i na ogradi parcele. Krovšte je na više voda, s dva visoka, limom obučena, šiljata tornjića s ukrasnom kuglom na vrhu. Krov je nekoć krasila i metalna figura pauna u prirodnoj veličini, kao simbol plodnosti i blagostanja. Pročelje

je ukrašeno ertama i vitičastim i romboidnim štukaturama. U prizemlju kuće bila je trgovina mješovitom robom s pomoćnim prostorijama, dok su sobe na katu orijentirane prema jugu i otvorene visokim prozorima. Bile su tu i kuhinja, kupaonica i ured, a stambeni prostor obuhvaćao je i potkrovlje. Stan je bio opremljen, za ono vrijeme, luksuznim mobilijarom. Vila je sa stražnje strane imala pažljivo njegovan perivoj s parkom minijatura poznatih građevina.

Godine 1904. Ivan i Andrija prestaju s kućarenjem, vraćaju se na Lokvicu i okreću se trgovini vinom, koja se pokazala iznimno uspješnom, pa su hrvatska vina izvozili naveliko u Češku. Raspad Austro-Ugarske Monarhije uništio je njihovo jedinstveno tržište pa nakon rata Andrija i Franjo nastavljaju uspješnu trgovinu vinom samo u Hrvatskoj.

Godine 1928. podijelili su posao pa je Franji ostao dućan i trgovina drvom kod kuće, dok se Andrija, prvenstveno zbog školovanja svoje četvero djece, s obitelji seli u Zagreb, gdje otvara veletrgovinu vinom. O uspješnosti njegova poslovanja svjedoče priznanje i nagrada koje je primio na svjetskoj izložbi u Belgiji 1935. godine. Andrija posao širi i na građevinarstvo i nekretnine, ali ponovo dolazi rat koji zadaje konačan udarac njegovu poslovnom carstvu.

Komunističke vlasti već su tijekom Drugog svjetskog rata konfiscirale vile i, navodno, rasprodale namještaj. Njihove su „previše imućne“ vlasnike proglasile narodnim neprijateljima i podvrgle progonu, što je kulminiralo 1944. godine umorstvom Franje Srkoča u zgradi delničke Kotarske oblasti.

U gornjoj su vili tijekom ratnih godina zbrinuli dječji dom iz Fužina sa 70 većinom bosanske i ličke djece za koju je u vili bila organizirana škola. Uskoro je u vilu doveden i ratni zbjeg od 80 djece iz Drežnice i Like. U poratnom je razdoblju Vila Herminka i dalje korištena kao škola i dućan, kasnije su u njoj smješteni stanari, a onda je duže vrijeme bila nena-stanjena.

Vila Srkoč bila je prodana i danas je jedna polovica u posjedu obitelji Kruljac, a druga u posjedu obitelji Pavić. Vilu Herminiku je, kao obiteljsku baštinu, 1998. godine od Poljoprivredne zadruge Brod Moravice otkupio projektant konstrukcija Miljenko Srkoč, dipl. ing. građ. i graditelj najstariji unuk, te je pomalo renovira u izvornom duhu, jer se vila nalazi na popisu spomeničke baštine Hrvatske. On čuva i bogatu pisanu i fotografsku djedovu ostavštinu vezanu uz ovu nesvakidašnju kuću, koja se i danas ubraja među sto najljepših hrvatskih vila.

Starozavjetna „božićna priča“

Poveznice starozavjetne pripovijesti u Knjizi o Rut i Isusovim rođenjem mnogostruke su. Isusovo je rođenje, poput Obedova, vrhunac niza velikodušnih čina ljubavi.

Piše: Bruna Velčić

„**N**ovi se zavjet u Starome skriva, a Stari se u Novom otkriva.“ poznata je izreka sv. Augustina. To vrijedi i kada je riječ o pripovijestima o Isusovu rođenju. Već naime u Starome zavjetu nalazimo pripovijest o jednom djetetu rođenom u Betlehemu u izvanrednim, providonosnim okolnostima: pripovijest koja pretkaže Isusovo rođenje.

Dijete o kojem govori zove se Obed, i sin je Boaza, a otac Jišaja, odnosno djed kralja Davida. Osim što je rođen u Betlehemu, on je i Isusov predak. Zajedno sa svojim predcima i potomcima spomenut je u Isusovu rodoslovlju u prvom poglavlju Matejeva evanđelja, a ondje je spomenuta i njegova majka Ruta.

O Obedu, Boazu i Rutu čitamo u Knjizi o Rutu, koja pripovijeda o tome kako je, u vrijeme sudaca, Obećanu zemlju pogodila teška glad te je Elimelek iz Betlehema napustio svoj dom zajedno sa ženom Noemi i dvojicom sinova te potražio utočište u susjednom Moabu. No potom je umro, a nakon nekog vremena i sinovi, koji su bili oženili Moapke Orpu i Rutu. Kada je saznala da je glad prošla, Noemi se odlučila vratiti u Betlehem i pustiti snahe da se vrate svojim domovima. Dok Orpa odlazi, Ruta odlučuje poći s Noemi, govoreći: „Nemoj me tjerati da te ostavim i da odem od tebe: jer kamo ti ideš, idem i ja i gdje se ti nastaniš, nastanit ću se i ja; tvoj narod moj je narod i tvoj Bog moj je Bog. Gdje ti umreš, umrijet ću i ja; gdje tebe pokopaju, pokopat ću i mene. Neka mi Jahve uzvрати svakim zlom i nevoljom ako me što drugo, osim smrti, rastavi od tebe.“ (Rut 1,16-17).

Po dolasku u Betlehem Ruta odlazi na polje skupljati klasje sa žeteocima kako bi se prehranile. Igrom slučaja dopijeva na posjed Elimelekova rođaka Boaza koji je uzima pod svoju zaštitu i dopušta joj ondje skupljati klasje sve do kraja žetve. Tada je u Izraelu postojala pravna odredba o otkupitelju (go'el) prema kojoj je bliski rođak imao

mogućnost otkupiti imanje pokojnika kako bi ostalo u obitelji, a postojala je i leviratska dužnost, prema kojoj je rođak trebao oženiti udovicu bez djece kako bi se očuvalo ime njezina pokojnog muža. Kao Elimelekov rođak, Boaz je mogao i otkupiti zemlju koja je ostala iza Elimeleka, i uzeti Rutu za ženu. Stoga, po završetku žetve Noemi šalje Rutu

Niti koje povezuju Knjigu o Rut i pripovijesti o Isusovu rođenju pokazuju da Isusovo rođenje predstavlja ispunjenje Božjega plana, koji se polako, ali odlučno, provlači starozavjetnim pripovijestima.

na gumno gdje Boaz bdije nad usjevom da zatraži njegovu zaštitu i otkup. Boaz prihvaća, ali i daje na znanje da postoji bliži rođak koji ima pravo otkupa. Sutradan, pred starješinama grada, Boaz razrješava pravno pitanje: drugi se rođak odriče svoga prava i tako Boaz otkupljuje Elimelekovo imanje i uzima Rutu za ženu, a ona rađa sina Obedu. Betlehemske žene raduju se s Noemi kličući: „Blagoslovljen bio Jahve koji ti danas nije uskratio otkupitelja! I prodičio njegovo ime u Izraelu! On će biti tvoja utjeha i potpora starosti tvojoj; jer ga rodi snaha tvoja koja te ljubi i koja ti vrijedi više od sedam sinova.“ (Rut 4,14-15).

Obedovo je rođenje izvanredno jer predstavlja vrhunac niza neočekivanih i velikodušnih čina ljubavi. U prvom redu Bog je onaj koji – nakon razdoblja gladi – iz ljubavi pohodi svoj narod i daje im kruh, čime omogućava Noemin povratak u Betlehem. Ruta, sa svoje strane, iako se mogla vratiti kući i ostati u svojoj zemlji, velikodušno ostaje sa svekrvom Noemi, ide s njom u Betlehem i brine se za nju te im omogućava opstanak u vrijeme žetve.

A Boaz, sa svoje strane, iako je mogao prepuštiti otkup bližem rođaku, velikodušno prihvaća biti otkupiteljem i Rutinim mužem, što svima omogućava ne samo opstanak nego plodan život, okrunjen rođenjem sina: život u izobilju.

Poveznice ove starozavjetne pripovijesti s Isusovim rođenjem mnogostruke su. Isusovo je rođenje, poput Obedova, vrhunac niza velikodušnih čina ljubavi. Bog iznova „pohodi“ svoj narod (Lk 1,68), ovaj put kako bi mu podario „kruh života“ (Iv 6,35). Marija, djevica iz Nazareta, djeluje velikodušno i odlučno poput Rute kada prihvaća biti majkom Božjega Sina (Lk 1,38), a Josip, njezin zaručnik, djeluje velikodušno poput Boaza kada – iako ju je mogao otpustiti – prihvaća uzeti Mariju za ženu i skrbiti za nju i dijete (Mt 1,19-25). K

tome, i Boaz i Obed nazvani su „otkupiteljima“ (go'el; Rut 3,12; 4,14), kao što je Krist, prema Novom zavjetu, naš otkupitelj (Rim 3,24-25) koji je došao kako bismo imali život u izobilju (Iv 10,10).

Niti koje povezuju Knjigu o Rut i pripovijesti o Isusovu rođenju u evanđeljima po Mateju i Luki pokazuju kontinuitet između Starog i Novog zavjeta, odnosno da je Isusovo rođenje konačno ispunjenje Božjega plana, koji se polako, ali odlučno, provlači i napreduje u starozavjetnim pripovijestima. No ove poveznice također pokazuju kako u svakom vremenu za ispunjenje svojih otkupiteljskih planova Bog treba hrabre i velikodušne ljude poput Rute i Boaza, Marije i Josipa, ljude koji su spremni riskirati i ostaviti po strani vlastite planove te postati oruđe spasenja u Božjim rukama.

Neka nam Knjiga o Rutu bude poticaj da i mi odlučimo biti poput njih kako bi se našim životima Božji planovi spasenja nastavili ostvarivati u današnjem svijetu i vremenu.

Sretan nam Božić!

VJEKOVİ PJEVAJU - BOŽIĆNA GLAZBA HRVATA

Stoljećima usmenog prenošenja adventske i božićne popijevke oblikovale su jednu od najbogatijih hrvatskih glazbenih baština u Europi, noseći dubok liturgijski, povijesni i teološki značaj koji vjernici proživljavaju i ispovijedaju pjevanjem.

Piše: Andrejka
Srdoč Geraci

Proslava blagdana svete Cecilije, zaštitnice crkvenih glazbenika, u katedrali sv. Vida (2025.)

Hrvatski narod baštini jednu od najbogatijih i najduljih tradicija crkvenog pjevanja u Europi, dijelom i zbog jedinstvene povlastice služenja bogoslužja na crkvenoslavenskom i hrvatskom jeziku. Ta baština, oblikovana usmenim prenošenjem tijekom stoljeća, rezultirala je raznolikim pučkim glazbenim repertoarom u svakoj pokrajini.

LITURGIJSKO VRIJEME DOŠAŠĆA I DVOSTRUKA PRIPRAVA

Božićno vrijeme započinje došašćem (adventom), koje je vrijeme radosna iščekivanja i dvostruke pripreme:

1. Od Prve nedjelje došašća do 16. prosinca (eshatološki dio) fokus je na pripravi za Kristov drugi, slavni dolazak na kraju vremena. Pjesme koje se mogu pjevati jesu: *Padaj s neba, Sine Božji i Visom leteć*.
2. Od 17. do 24. prosinca (božićno došašće) traje neposredna priprema za godišnju proslavu Kristova rođenja. Prikkladnije su pjesme marijanskog smisla, poput *Poslan bi anđel Gabriel i O rumena zoro jasna*.

O-ANTIFONE I GLAVNI BLAGDANI

- O-antifone (*Antiphonae majores*) posebno se svečano pjevaju u danima od 17. do 23. prosinca. Njihova latinska imena (čitanjem unatrag) tvore poruku „Ero cras“ (Bit ću sutra), naglašavajući Spasiteljev skori dolazak.

- Božićno vrijeme ima dva središta: Božić (25. prosinca, slavlje utjelovljenja) i Bogojavljenje (Sveta tri kralja – 6. siječnja, objava Isusa svim narodima). Na Bogojavljenje pjevaju se pjesme poput *Tri kralja jahahu*.

POVIJESNI ZNAČAJ I BOGATSTVO PJESAMA

Hrvatski narod jedan je od najbogatijih u Europi po broju božićnih pjesama.

- Zbirke. Najljepše adventske i božićne pjesme nastale su u 17. i 18. stoljeću i nalaze se u važnim zbirkama poput Pavlinske pjesmarice (1644.) i *Cithara Octochorda* (1701.).
- Jezik. Pjesme su pisane na sva tri hrvatska narječja: čakavskom, kajkavskom i štokavskom ikavskom.

Naše su adventske i božićne pjesme „raspjevana ikona evanđelja“. Popularne božićne pjesme, poput *Veselje ti navješćujem, O Betleme, Radujte se, narodi i Narodi nam se* smatraju se duhovnim kalendarom koji pjevanjem proživljava evanđeosku poruku Božića.

- Liturgijski tropi. Neke pjesme, uz dopuštenje, zamjenjuju dijelove mise (Kyrie, Gloria, Agnus Dei), poput *Kyrie eleison* i *Svim na zemlji mir, veselje*.

Pjevanjem božićnih pjesama vjernici ispovijedaju svoju vjeru, ponovno proživljavaju rođenje Kristovo i izražavaju najdublji izraz radosti. Hrvatska božićna pjesma nezaobilazan je i esencijalan dio proslave Božića.

Proslava blagdana svete Cecilije, zaštitnice crkvenih glazbenika

NADBISKUPIJSKA ŠKOLA ZA CRKVENU GLAZBU NOSI IME „FRA IVAN PERAN“

Na blagdan svete Cecilije, zaštitnice crkvenih glazbenika, 22. studenog u katedrali sv. Vida održan je Jubilej crkvenih zborova i pjevača u sklopu kojeg je upriličeno svečano imenovanje Nadbiskupijske škole za crkvenu glazbu „Fra Ivan Peran“.

Unatoč nepovoljnim vremenskim uvjetima, buri i snijegu u riječkoj okolici, u katedralu je stigao velik broj zбораšica i zбораša koji su svojom prisutnošću i pjesmom dali posebnu toplinu i radost susretu. Program je počeo duhovnim nagovorom fra Tomislava Šanka, kustoda Franjevačke provincije sv. Jeronima, o temi „Fra Ivo Peran – slavitelj Božje ljepote u 800. obljetnici Pjesme stvorova sv. Franje Asiškog“. Nakon nagovora riječki nadbiskup Mate Uzinić pročitao je Dekret o imenovanju Nadbiskupijske škole za crkvenu glazbu „Fra Ivan Peran“, a voditeljica škole Andrejka Srdoč Geraci predstavila je crtice iz životopisa slugе Božjega fra Ivana Perana.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je nadbiskup Uzinić, a liturgijsko pjevanje animirali su združeni zborovi Riječke nadbisku-

pije pod ravnanjem Giovannija Geracija, uz njegovu suprugu Andrejku kao koordinatoricu glazbenog dijela.

U propovijedi nadahnutoj evanđeoskim ulomkom nadbiskup je govorio o vjeri u uskrsnuće i život vječni, povezujući ga s blagdanom svete Cecilije i jubilejom crkvenih glazbenika. Svetu Ceciliju – mučenicu i djevicu – te posvećene osobe, poput slugе Božjega fra Ivana Perana, nazvao je svjedocima onoga što tek dolazi.

„Upravo u liturgijskom pjevanju“, naglasio je nadbiskup, „Crkva najpotpunije odražava hvalu nebeskoga Jeruzalema“. Zahvaljujući članovima svih zborova na njihovoj predanosti i služenju, nadbiskup Uzinić im je poručio: „Hvala vam što već sada živite kraljevstvo Božje uključivanjem u župne zborove i na druge načine. Neka vaš život bude pjesma – ne samo glasom, nego i djelima.“

Jubilej crkvenih zborova bila je prigoda u kojoj je nadbiskup Uzinić uručio zahvalnice predstavnicima zborova koji su sudjelovali na proslavi 100. obljetnice biskupijskog sjedišta u Rijeci, održanoj 14. lipnja u trsatskom svetištu.

Kako godine odmiču, naši Božići postaju sve glasnjiji i kompliciraniji – u buci svijeta, svjetla, melankolije i u čežnji za najljepšim djetinjim, iskrenim Božićem.

Piše: Marijan Padavić

Božić koji pamtimo

Nedjelja popodne. Nevrijeme se smirilo, bura otišla puhati negdje drugdje. Snijeg škripi pod nogama. Posljednja je nedjelja u liturgijskoj godini, u kojoj slavimo blagdan Krista Kralja. I dok mi još u ušima zvoni župnikova propovijed o Kristu Kralju i nama – njegovim „bojovnicima oklopljenim kacigom istine” (neka mi ne zamjeri župnik, ali nikad mi nisu osobito legli vojni termini u ikojem segmentu kršćanskoga nauka, pa makar bili i metafora), slikoviti me zimski pejzaži, a i rok predaje teksta za božićni broj *Zvona* podsjećaju na temu o kojoj bih trebao pisati – blagdan Božića.

Božićno vrijeme, osobito kako godine neumorno koračaju naprijed, u meni izno-

bogato glazbeno nasljeđe gurali pod tepih), gradovi se natječu u adventskim ugostiteljskim ponudama i kulturnim programima, po trgovima se, kako odmiče advent, gomila velik broj zadovoljnih, nasmijanih i sitih ljudi.

Reklame za telekomunikacijske usluge uspješno nam predstavljaju blagdanske ideje solidarnosti, mira, bogata stola, brige za starije i siromašne, a usput i neograničena interneta u nikad boljem paketu.

I što u svemu tome ne valja? Dalo bi se razgovarati, no bilo bi pomalo smiješno da se stavljam u poziciju koritelja i inkvizitora, kad i sam, u većoj ili manjoj mjeri, sudjelujem u izvanjskoj manifestaciji Božića.

Božić je i dan koji više no ikoji drugi blagdan u nama iznova budi mnoge uspomene. Siguran sam, svi se u blagdansko vrijeme s melankolijom prisjećamo svojih prvih Božića.

Svoje prve pamtim iz vremena ranih, ratnih devedesetih, vremena poprilično drukčijih

od ovog današnjeg. Sestra i ja tjednima smo uporno štedjeli za nove lampice, toliko željene figurice za Jaslice bile su teško dostupne, no dobio sam ih od naše Mrkopaljke, svima poznate časne sestre Mirjam Radošević. Betlehemska štalicu, koju je tako minuciozno od ljeskovih grana izradio moj pokojni dida Josa, i danas čuvam kao neprocjenjivu vrijednost. Na Badnjak rano ujutro odlazio sam u „polaznike” susjedima u ulici čestitati: „U zdravlje vam došlo sveto porođenje Isusovo!” Čekalo se i dočekivalo polnoćke, u tišini duboke zimske noći, uz zvukove orgulja, oduševljeno pjevanje zbora, moje djetinje upijanje svakog deta-

lja znalčki ukrašenih Jaslica uz isprepleten miris tamjana i visokih borova u našoj crkvi Majke Božje Žalosne. Sjećam se blagoslova kuća s pokojnim župnikom Petrom Bogutom, uz podosta rastresene žeravice iz kadiionice (ipak je po sklizavu i duboku snijegu trebalo znalčki manevrirati kadionicom, što kod mene i nije bio slučaj). Odlazio sam prabaki, bakama i didama u čestitare...

Kako godine odmiču, mnogi nam naši bližnji bolno izmiču u božićnu uspomenu iz djetinjstva.

Kako godine odmiču, naši Božići postaju sve glasnjiji i kompliciraniji – u buci svijeta, svjetla, melankolije i u čežnji za najljepšim djetinjim, iskrenim Božićem.

Bilo bi preuzetno od mene kuditi današnje slavljenje Božića jer, siguran sam – unatoč svom tom neizbježnom, uvezenom i neuvezenom konzumerizmu – postoji nešto zaista utješno i lijepo u nasmijanim licima ljudi, u čijem se osmijehu ogleda iskrena želja za bliskošću, pažnjom i ljubavlju.

No pronalazimo li isto tako i utjehu u svjetlima, pjesmama, adventskim kućicama, poklonima, trgovačkim centrima, jer teško nam je ugasi svjetla, utišati buku, biti sami sa svojim mislima, životnim gubitcima, razočaranjima – biti iskreni pred malim djetetom Isusom, koji nas iz tvrdih i neudobnih jaslica promatra i čeka cijeli naš život?

Možemo li utišati buku svojih misli te, kao skromni i dobrohotni pastiri nekoć, ipak prepoznati maloga Spasitelja i s povjerenjem prepustiti Mladom Suncu s visine da i nas obasja?

Volim kada pada snijeg za Božić. Svi zvukovi svijeta utihnu, snijeg ih, kao vakuum, utješno sve prekrije. Čujem samo tišinu, svoje korake i huk vjetera, koji kao da progovara: „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!”

Blagoslovljen vam Božić.

Teško nam je ugasi svjetla, utišati buku, biti sami sa svojim mislima, životnim gubitcima, razočaranjima — biti iskreni pred malim djetetom Isusom, koji nas iz tvrdih i neudobnih jaslica promatra i čeka cijeli naš život?

va budi sve više različitih osjećaja, a ponekad oni nisu prožeti isključivo evanđeoskom radošću. Ipak, nije mi u cilju previše kukati i jaukati oko sve veće komercijalizacije blagdana te poimence nabrajati što Božić jest, a što nije.

No gledajući na vanjske manifestacije blagdana, ruku na srce, Božić postaje sve blistaviji, lampice blistaju u sve više kombinacija, pjesama je sve više (doduše, mi kao da sve više tonemo u kompleks manje vrijednosti, pa se sve više i više oduševljavamo stranom božićnom glazbom – i onom zabavnom i onom liturgijskom; što i ne bi bilo toliko loše kad ne bismo svoje prekrasno i

Iznenadeeni

(Luka 2. 8-20)

Te su noći i Marija i Josip i pastiri bili potpuno iznenadeeni i zbunjeni događajima jer nisu očekivali izravan Božji govor i djelovanje u svojim životima. Prestrašenim je pastirima trebalo ohrabrenje anđela: Ne bojte se! Ni u snu nisu pomišljali na neku svoju ulogu u Božjem planu spasenja. Ali te ljude bez planova pamtimo i danas. I ne samo pamtimo. Nadahnjuju nas.

Piše: Giorgio Grlj – pastor Baptističke Crkve Rijeka

Bila jednom jedna mlada djevojka. Jedne je subote posla u sinagogu i slušala tekst koji je rabin čitao: ... *sâm će vam Gospodin dati znak: Evo, začet će djevojica i roditi sina i nadjenut će mu ime Emanuel* (Iz 7.14). Dirnuta riječju, posla je kući i sastavila viziju, misiju i plan jer joj se učinilo da bi se ta riječ mogla odnositi na nju. Nešto je o tome prišapnula svojim prijateljicama, ali kad je vidjela da priča ne pada na plodno tlo, zatvorila se u sebe i rekla: *Vidjet ćete vi jednoga dana kad me 'blaženom' budu zvali svi naraštaji.*

Tko će nabrojati sve te uspješne ljude čija su imena ostala zapisana u svetopisamskoj povijesti i koji su utjecali na nebrojene ljudske živote? Znamo da, kao ni Marija dakako, nisu planirali ništa od onoga što su kasnije ostvarili. Jednostavno, Bog je jednoga susreo kod gorućega grma, drugoga na putu za Damask. Iznenadivao ih je.

I Marija i Josip ranije i te noći pastiri na poljanama Bait Šahura bili su potpuno iznenadeeni i zbunjeni događajima jer nisu očekivali izravan Božji govor i djelovanje u svojim životima. Prestrašenim je pastirima trebalo ohrabrenje anđela: *Ne bojte se! Ni u snu nisu pomišljali na neku svoju ulogu u Božjem planu spasenja. Ali te ljude bez planova pamtimo i danas. I ne samo pamtimo. Nadahnjuju nas.*

Pitamo se trebamo li onda planirati život ili samo čekati da nas Bog pohodi, da nas na neobičan način susretne? Zamislmo si život bez plana, bez ideje, bez snova. Od danas do sutra. Bez ideje i plana čovjek se ujutro ni iz kreveta ne diže. Ne izgleda nam baš smisljeno, zar ne? Ili pak s previše planova. Bez slobodna trenutka za sebe i bližnje. Svijet je prepun ambicioznih ljudi koji se slamaju pod teretom obveza i napora da ostvare vizije, misije i ciljeve. Ne, ne možemo tako živjeti i očito ni jedno ni

drugo nije korisno, jer bez ideje obično se ne napravi ništa, a s previše ideja malo što kvalitetno i trajno.

No božićna priča ne govori o previše ili premalo planova već o otvorenosti da se Bogu dopusti ostvarenje njegovih planova. Stara je narodna: „Čovjek snuje, Bog određuje.“ Ponekad znamo čak i iskreno moliti: *Budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji.* Možda nam druga skupina ljudi, koja se spominje u božićnoj priči, ima nešto reći? Tko su oni? Tko nije bio iznenadeen? Šimun, Ana i mudraci s Istoka. Što nam oni imaju reći? Josip, Marija i pastiri kažu nam: *Iako smo iznenadeeni, otvoreni smo za to da nam Bog progovori i ne opiremo se*

sretni oni koji i danas imaju otvorene oči duha da vide Božje spasenje.

Budimo spremni i otvoreni za Božje iznenadenje. Tko zna gdje će nas za-teći poziv da mu služimo na neki drugačiji način no što smo zamislili i očekivali? Možda smo donijeli neke životne odluke i slijedimo svoje snove. Odlično. Ali ne zaboravimo da vjerujemo u Boga iznenadenja. On će nakon što smo napravili sve što je u našoj moći – kao Petar i drugovi koji su svu noć lovili ribu i ništa nisu ulovili – doći i reći: „Hajde sad ponovo, samo bacite mreže s druge strane. Ne na onu na koju ste navikli, već na drugu stranu. Tamo je pravi ulov!“ A naše je poslušati, poput Josipa, koji *uze k sebi svoju ženu, kako čitamo, ili reći: To je bio samo san, samo mi se pričinilo.* Vjera je poslušnost i stvar voljne odluke.

Molimo Boga da ostanemo trajno otvoreni za njegovo vodstvo i zaokret u životu u danima koje nam još kani pokloniti. Ali i za to da se ništa ne promijeni, ako on tako odredi. Molim se da ne okoštamo, da ne postanemo neosjetljivi za poticaj njegova Duha. Ako je mogla vremenšna Ana, koja je Boga u taj čas hvalila i pripovijedala svima koji su iščekivali otkupljenje Jeruzalema, vjerujem da možemo i mi. Ako je mogla vremenšna Elizabeta, možemo i mi. Nije pričala neke stare priče već je svjedočila o onome čemu je taj čas svjedočila: očitovanju Božjega spasenja sada. Ali ona, kako se čita kod Luke, *nije napuštala Hrama služeći Bogu danju i noću postovima i molitvama* pa je to zato i mogla činiti. To je svježina duha i u poznim godinama. Podario nam Bog otvorenost za djelovanje njegova Duha u svakom periodu našega života.

Kad dođe Sin Čovječji, neugodno će biti iznenadeeni svi koji ga nisu očekivali, a obradovani oni koji ga iščekuju.

Pitamo se trebamo li planirati život ili samo čekati da nas Bog pohodi, da nas na neobičan način susretne? Božićna priča ne govori o previše ili premalo planova već o otvorenosti da se Bogu dopusti ostvarenje njegovih planova.

njegovu poticaju i vodstvu. A Šimun, Ana i mudraci s Istoka očekivali su Božje djelovanje i zato nisu bili iznenadeeni. Dapače, bili su radosni što se konačno ostvarilo ono za čim su naraštaji žudjeli. *Sad moje oči vidješe spasenje tvoje!* uskliknuo je Šimun dok je u naručju držao bebu Isusa. Bilo je još puno ljudi u Hramu kad su Marija i Josip došli prikazati Dijete i nitko ih nije zamijetio. Šimun i Ana jesu. Proroci Božji manje gledaju u budućnost, a više Boga u „sada, ovdje, u sebi, u drugima“. Proroci nisu iznenadeeni jer oni su to ionako vidjeli prije no što se dogodilo, očekivali su da se Bog pokrene i manifestira u ljudskoj povijesti. Kako su sretni bili oni koji su na svoje oči vidjeli Božje spasenje, poput Šimuna, Ane i mudraca! Kako su

VUKOVAR U RIJECI: ISUS POZIVA GRADITI ZAJEDNIŠTVO

U tišini, mirnim i dostojanstvenim mimohodom u nedjelju 16. studenog Riječani su i ove godine odali počast žrtvama Vukovara i Škabrnje. Mimohod koji je organizirao Klub navijača Armada krenuo je od murala Vukovar u Vukovarskoj ulici, gdje su u spomen na vukovarske žrtve zapaljene svijeće. U tišini i sa svijećama u rukama kolona je zatim krenula prema Mostu hrvatskih branitelja na Delti, mjestu s kojega su mnogi Riječani 1991. godine otišli u obranu domovine.

Molitvu je kod Spomenika hrvatskim braniteljima predvodio prvostolni dekan i župnik središnje gradske župe Uznesenja BDM Sanjin Francetić. Nakon pročitanih dnevnih čitanja i evanđelja u duhovnom nagovoru odmah je primijetio i izrazio radost što u mimohodu sudjeluje velik broj mladih. Okupljenima je uputio poruku zajedništva, žrtve i prihvaćanja. „Hvala što svjedočite da želimo biti zajedno, bez obzira kako razmišljamo.“ Odaslao je tako poruku prihvaćanja različitosti izričito uključivši u nju i strance koji dolaze raditi i živjeti u Hrvatsku. „Svi smo pozvani graditi zajedništvo. Dolaze i novi ljudi, želimo i njima reći dobro došli“, rekao je Francetić te ponovio mladima da ponosno čuvaju Hrvatsku, mole za pokojne i prenose Božju ljubav svakome čovjeku. „Bog je onaj koji daruje ljubav, daruje nam tu sposobnost koju nema ni jedno drugo stvorenje.“ Istaknuo je i simboliku mosta na kojemu je spomenik braniteljima, mosta koji je nekad bio granica dvije države, a danas spaja Rijeku. Podsjetio je na poruke koje je na tom mjestu 2003. godine izrekao Ivan Pavao II. na svom trećem posjetu Hrvatskoj pod geslom *Obitelj put Crkve i naroda*. Molitveni nagovor završio

je molitvom za pokojne, posebno za one koji su stradali u različitim ratovima na ovim prostorima.

Nakon minute šutnje članovi Armade zapalili su simbolične 34 baklje, u znak na protekle 34 godine od žrtve Grada Heraja. Organizatori su još uoči mimohoda poručili da je cilj okupljanja „da tišina bude glas sjećanja – snažnija od riječi, jača od podjela i svjetlija od tame zaborava“.

Na Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, u utorak 18. studenog mise u župnoj crkvi Uznesenja BDM (Veloj crkvi) kao i u ostalim crkvama slavljene su po blagdanskom rasporedu. Istoga dana, između 18 i 18:15 sati, zazvonila su zvona crkava diljem Hrvatske u znak sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje i za sve žrtve Domovinskog rata.

DAN SJEĆANJA U KATOLIČKOJ OSNOVNOJ ŠKOLI

Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje obilježen je u Katoličkoj osnovnoj školi „Josip Pavličić“ 14. studenoga. Učenici od 1. do 6. razreda sa svojim su učiteljima i djelatnicima škole odlagali upaljene bijele i crvene lumene u iscrtani križ ispred školske zgrade, prisjećajući se žrtava u dostojanstvu i ponosnoj tišini.

Nakon pjevanje himne molitvu je predvodio nadbiskup Mate Uzinić. Ceremonija je završila minutom šutnje i pjesmom *Stoji grad*, a 280 učenika i petnaestak djelatnika ostavilo je u dvorištu škole „križ koji svejedno gori“, kako jednom reče veliki Josip Pupačić.

Dan sjećanja obilježen je na predmetnoj nastavi na satu povijesti i geografije. Učenici su različitim aktivnostima promišljali o vrijednostima slobode, zajedništva i hrabrosti. Gledali su primjereno odabrane filmove koji su im približili događaje iz Domovinskog rata te stradanje Vukovara i Škabrnje. Likovnim radionicama stvarali su radove nadahnute motivima sjećanja, mira i zahvalnosti. Pisali su sastave o različitim temama te dirljiva pisma Vukovaru, u kojima su izrazili poštovanje svim žrtvama i ponos zbog njihove žrtve.

Ovi dani bili su prilika da se mladim naraštajima približi važnost očuvanja istine, sjećanja i zahvalnosti. Njegujući kulturu sje-

ćanja, njegujemo i vrijednosti na kojima počiva naša domovina. Sjećanje ostaje – trajni podsjetnik na hrabrost, ljubav i žrtvu svih koji su nam omogućili život u miru. Hvala im na tome.

Petra Radošević

DUHOVNA OBNOVA KATOLIČKIH UDRUGA I MOLITVENIH ZAJEDNICA

U Auli sv. Ivana Pavla II. na Trsatu 22. studenoga održana je duhovna obnova za katoličke udruge i molitvene zajednice pod geslom *„Isus Krist – izvor i ispunjenje kršćanske nade“*. Susret je okupio vjernike koji su željeli obnoviti i produbiti svoju nadu, vjeru i zajedništvo u svjetlu Jubilarne godine.

Duhovnu obnovu predvodio je Goran Žan Lebović Casalonga, kancelar Riječke nadbiskupije i župnik u Križišću, koji je okupljenima nagovorima i molitvenim trenutcima pružio poticaje za dublje razumijevanje kršćanske nade i poziva na svjedočenje Božje ljubavi u svakodnevnom životu.

Program je započeo naslovnom temom nakon čega je uslijedila molitva Križnog puta. Drugi nagovor nosio je naslov *„Marija – uzor nade na putu spasenja“*.

U sklopu programa svoj su doprinos dali i supružnici Radulović, koji su svjedočili o djelovanju u Kapeli trajnog euharistijskog klanjanja Ivan Vianney na Vežici, naglašavajući važnost uključenosti vjernika u redovita dežurstva pred Presvetim. Njihovo je svjedočanstvo potaknulo članove molitvenih zajednica na dublju predanost euharistijskoj pobožnosti.

Središnji dio susreta bila je misa u svetištu. Prije mise zajednički su izmolkjene molitve za dobivanje jubilarnog potpunog oprost.

Teološka tribina

PROSLAVA SLUGU BOŽJIH U RIJEČKOJ NADBISKUPIJI

Teološku tribinu naslovljenu Proslava slugu Božjih u riječkoj Crkvi, održanu 12. studenog u Velikoj dvorani Nadbiskupskog ordinarijata, Metropolitanski pastoralni institut u Rijeci (MPI) organizirao je na tragu poziva pape Franje svim partikularnim Crkvama, iz studenog prošle godine, da na blagdan Posvete bazilike sv. Ivana Lateranskog izvanliturgijski proslave sjećanje na izvanredne svjedoke vjere na svom području, odnosno na one koji su zbog svoje vjere umrli mučeničkom smrću.

U suradnji sa svećenikom Ivanom Šarićem, postulatorom za kaze svetih u Riječkoj nadbiskupiji, toj je temi MPI – u tjednu nakon blagdana lateranske bazilike – posvetio tu posebnu tribinu. Koliko je to važna tema, pokazala je posjetiteljima potpuno ispunjena Velika dvorana ordinarijata, a skupu je nazočio i riječki nadbiskup Mate Uzinić sa suradnicima. Zanimljivo predavanje održao je ravnatelj MPI-ja Mario Gerić govoreći o razvoju kulta mučenika od prvih stoljeća kršćanstva preko Drugog vatikanskog koncila pa sve do današnjih dana. Isto tako edukativno izlaganje pod naslovom „Relikvije, svetost i kanonizacija u životu Katoličke Crkve“ imao je kancelar Riječke nadbiskupije Goran Žan Lebović Casalonga, a mrkopaljski župnik Ante Zovko govorio je o svećeniku i mučeniku Stjepanu Horžiću o kojem je nakon višegodišnjih istraživanja objavio knjigu „Stjepan Horžić: mučenik za Boga i Hrvatsku“.

Prema riječima Šarića, nadbiskupijskog postulatora, radi se o osobama koje su zbog svoje vjere stradale tijekom 20. stoljeća, o 21 osobi odnosno 16 svećenika i petero laika, od kojih su dvije žene. Na poticaj pape Franje i odlukom nadbiskupa Uzinića njihovi će

se životni putevi i stradanja do nasilne smrti istraživati ili se već pomalo istražuju, prvo naravno na nadbiskupijskoj razini.

Gerić je u izlaganju podsjetio da papa Franjo smatra da liturgijska proslava – sjećanje na osobe koje su obilježile kršćanski hod i kršćansko svjedočenje lokalne Crkve, tj. osobe koje zbog njihovog svjedočkog življenja kršćanske vjere smijemo smatrati

i nazivati mučenicima – omogućuje biskupijskim zajednicama da ponovno otkriju ili ojevkoječe uspomenu na te izvanredne Kristove učenike. „Naša mjesna Crkva u svom povijesnom hodu pamti mnoge takve svjedoke koji nam danas mogu biti uzori vjere i svjedočenja za Krista.“

Logičan slijed Gerićeva predavanja bio je teološko-povijesni i pastoralni osvrt Lebovića Casalonge o relikvijama, svetosti i kanonizacijama u životu Crkve. „Cijelu svoju povijest Katolička Crkva čuva svijest da se Bog objavljuje i djeluje u životima ljudi. Sveti su oni koji su, u svojoj slabosti, postali providonosni znakovi Kristove prisutnosti u svijetu. Njihova tijela i osobni predmeti, koji ostaju nakon smrti, ne promatraju se kao puki ostatci prošlosti, nego kao tragovi djelovanja milosti. „Relikvije, proces kanonizacije i poimanje svetosti čine jedinstven mozaik crkvene svijesti. Relikvijama Crkva dodiruje povijest spasenja, kanonizacijom razlučuje djelovanje Duha Svetoga u ljudima, a štovanjem svetaca odgaja vjernike za svetost. One su fragmenti vječnosti – znak da Krist i danas djeluje u svojoj Crkvi. Svetost nije ideal prošlosti, nego poziv sadašnjosti: da svaki vjernik postane „živa relikvija“ – svjedok Božje ljubavi u svijetu.“

44. obljetnica smrti riječkog kapucina časnog slugu Božjeg

FRA ANTE TOMIČIĆ SVOJIM JE ŽIVOTOM POSTAO NAŠ ANTE

„Jednostavnost, siromaštvo, poniznost, u ljubavi poslušnost bile su kreposti u kojima je sluga Božji fra Ante Tomičić sveudilj rastao. Stekao ih je u školi sv. Franje Asiškog i živio u odnosu s Gospodinom, s ljudima...“ Tako je među ostalim zapisano u papinskom Dekretu o priznanju herojskih kreposti fra Ante Tomičića izdanom 14. ožujka 2024., koji je provincijal Hrvatske kapucinske provincije fra Ante Barišić pročitao na svečanoj misi 29. studenog u kapucinskoj crkvi Gospe Lurdske slavljenj o 44. obljet-

ni smrti fra Ante Tomičića, kapucinskog brata laika koji je u riječkom kapucinskom samostanu i crkvi desetljećima tiho služio kao sakristan i vratar. Okupljeni vjernici, među kojima su bili i mnogi koji su fra Antu poznavali, Dekret su pozdravili pljeskom. Riječki nadbiskup Mate Uzinić predvodio je to svečano misno slavlje u zajedništvu s provincijalom Barišićem, poglavarom riječkog kapucinskog samostana fra Miljenkom Vrabecom, svećenikom Nikicom Uravićem i više drugih fratara kapucina, a nakon mise je nadbiskup Uzinić uz fra Antin grob u kripti kapucinske crkve predvodio molitvu.

Uoči misnog slavlja fra Miljenko Vrabec podsjetio je na to da je u riječkoj crkvi Gospe Lurdske fra Ante ostavio značajan trag, da su se s njime susretali mnogi, po mno-

goćemu različiti ljudi, i da su svi u njemu vidjeli milosno lice Božje i milosno lice Isusa koje otvaralo njihova srca.

U propovijedi je nadbiskup Uzinić istaknuo da je fra Ante izgrađivao svoju duhovnost jer je bio prosjak, jer je od vrata do vrata tražio milodare za samostane u Varaždinu, Dubrovniku i Zagrebu i tako susretao razne ljude. U Rijeku je stigao 1947. godine kada više nije smio biti prosjak jer su to komunističke vlasti zabranile. Otdada je često bio prvi koga su ljudi susretali na vratima riječkih kapucina. „Na kraju, nije li svatko tko dolazi u ovu crkvu sa svojim potrebama – svojim molitvama i brigama – prosjak pred Bogom?“ rekao je nadbiskup. „Obavljajući tu službu 34 godine, on koji je bio prosjak, susretao je one koji su prošli. Nije li to slika Boga koji je radi nas postao siromah da bi mogao pomoći nama siromasima? Svetce uvijek ponovo možemo prepoznati kao živu Kristovu prisutnost. U životopisu fra Ante čitao sam da je ovdje u Rijeci, živeći na taj način – svojom jednostavnošću, skromnošću, mudrim savjetima, ali prije svega onim biti čovjek – izgubio čak i „fra“ i postao „naš Ante“, rekao je nadbiskup.

Susret u različitosti

BOG DARUJE OBILJE MILOSTI ČAK I AKO NE USLIŠI SVE MOLITVE

Osobe s invaliditetom, djeca s teškoćama u razvoju, njihove obitelji, prijatelji i svi koji se s njima susreću okupili su se 4. studenog u Nadbiskupskom ordinarijatu na prvom „Susretu u različitosti“ u ovoj pastoralnoj godini, kako bi zajedno promišljali o temi prihvaćanja pomoći i slabosti.

U ime Odsjeka za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije prisutnima je riječ dobrodošlice uputio suvoditelj Odsjeka Budislav Vukas te ustvrdio kako mu je drago što interes i želja za ovakvim susretima postaju sve veći. Pozdravima se pridružio i riječki nadbiskup Mate Uzinić koji je predvodio uvodnu molitvu.

U prvome dijelu susreta nadbiskup je podijelio svoje promišljanje o slabosti i prihvaćanju pomoći na temelju ulomka iz Druge poslanice sv. Pavla apostola Korinćanima. Napomenuo je da spomenuti ulomak sadrži mnogo općeprihvaćenih izraza koji se koriste

kako bi se izrazile mnoge stvari poput imati „trn u tijelu“, biti jaki onda kada smo slabi...

Pavao kaže da je više puta molio Boga da ga oslobodi toga „trna“, ali nije bio uslišan. „Ne bih rekao da nije bio uslišan, iz drugog dijela se može zaključiti da je bio uslišan, ali ne na način na koji je on to htio“, primjećuje Uzinić te dodaje kako se s ovom situacijom mogu poistovjetiti osobe s invaliditetom i njihove obitelji, ponajprije zbog „trna“ invaliditeta, nerazumijevanja sustava, teškoća u društvenom kontekstu, primjerice u školi, bolnici i ostalim strukturama s kojima se svakodnevno moraju boriti. „Sigurno ste, kao i Pavao, molili da budete toga oslobođeni i može biti da ste, kao i on, osjetili kao da vas Bog ne čuje, da vas nije uslišio, nije promijenio vaše okolnosti. Poput Pavla ovdje moramo napraviti korak dalje. Bog uslišava, ali uslišava na drugačiji način od onoga kako bismo mi očekivali“, naglasio je nadbiskup te, suosjećajući s okupljenima, rekao kako vjeruje da su i u neuslišanima molitvama iskusili kako im Bog daje puno milosti i darova.

„Svi ovdje dijelimo nit koja nas povezuje“, rekla je majka djevojke s invaliditetom u drugom dijelu susreta koji je bio namijenjen razmjeni iskustava. Životne priče sudionika bile su raznovrsne. Iako teške, pune su nade koja ne postiđuje. Roditelji su svjedočili o važnosti prihvaćanja stanja svoje djece, kao i izražavanju emocija, problema i potreba, sposobnosti da čuju drugoga u njegovoj potrebi, svijesti i poniznosti u priznavanju vlastitih pogrešaka, kao i mogućnosti da traže, ali i ponude pomoć. Nisu krili ni teškoće koje im stvara nerazumijevanje okoline i borba sa sustavom. Iznad svega izvirala je snaga koju pronalaze u osobnoj i obiteljskoj molitvi i sakramentalnom životu, stoga ne skrivaju radost što mogu sudjelovati u životu Crkve te svojim životima doprinositi izgradnji zajedništva. „Važno je prihvatiti i Božju pomoć i dopustiti mu da napravi svoje“, rečeno je na susretu.

D. Lj.

S LJUBAVLJU GLEDATI JEDNI DRUGE

Misa povodom Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, koji se obilježava 3. prosinca, u katedrali sv. Vida slavljen je prve nedjelje došašća, 30. studenog. Učenici Centra za odgoj i obrazovanje Rijeka na početku slavila zapalili su prvu adventsku svijeću i ministrirali. U euharistiji su aktivno mogle sudjelovati i gluhe osobe uz pomoć tumača znakovnog jezika. Slavlje je predvodio generalni vikar Mario Tomljanović u zajedništvu s rektorom Pripravnčkog sjemeništa „Sv. Ivan Pavao II.“ Ivanom Devčićem, a na misi je pjevao katedralni zbor „Cantores Sancti Viti“.

Došašće označava početak nove liturgijske godine, stoga je propovjednik poručio kako bismo jedni drugima trebali zaželjati sretnu novu liturgijsku godinu. Osvrćući se na misna čitanja, primijetio je da nas antifona psalma „Hajdemo radosno u dom Gospodnji“ poziva radosno krenuti na susret. „Kršćanska radost znači podijeliti taj istinski trenutak s drugima ili dati to drugome.“ Podsjetio

je na to da smo došli ući u misterij istine koja oslobađa i čini nas slobodnima za susret. Kada razmišljamo o posljednjim trenutcima, ne bismo smjeli zaboraviti da je Gospodin već sada s nama. „Teško je razvijati susrete među ljudima ako nismo s Bogom ušli u istinski susret, želeći ljubiti Boga i bližnjega i daljnjega svoga. To je razlog zašto jedni druge gledamo s ljubavlju, a ne s čuđenjem“, poručio je Tomljanović.

Međunarodni dan osoba s invaliditetom postavlja pitanje možemo li jedni drugima dati ruku. Ne zato što smo po nečemu različiti već zato što smo stvoreni na sliku Božju. „Ne znam jeste li došli radosni, ali nadam se da ćete radosni izaći odavde i da će ta radost postati susret s onima koji ne žive radost ili je ne poznaju“, zaključio je Tomljanović. Zahvalio je Odsjeku za pastoral osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju Riječke nadbiskupije, koji svojim djelovanjem gradi Crkvu i želi drugima dobro, kao i svima koji su na bilo koji način doprinijeli ovome slavlju.

Tekst: Daria Ljevar, Foto: Ida Linić

BLAGDAN GOSPE OD ZDRAVLJA U KBC-U

U bolničkoj kapeli u sklopu riječkog Kliničkog bolničkog centra na Sušaku, u subotu 21. studenog slavljen je misa u povodu blagdana Gospe od Zdravlja. Predvodio ju je riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu s bolničkim kapelanom Sinišom Vujčićem, dekanom trsatskog dekanata Nikicom Jurićem i svećenicima Riječke nadbiskupije. Među okupljenim liječnicima, medicinskim sestrama, osobljem bolnice i vjernicima bio je ravnatelj KBC-a Rijeka dr. sc. Alen Ružić te pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo Snježana Juričić.

„Okupili smo se da bismo molili za zdravlje bolesnih, svih korisnika bolnice i uspje-

šan rad osoblja. Blagdan Gospe od Zdravlja podsjeća nas na to kako je Isus Krist svima i lijek i liječnik“, poručio je nadbiskup Uzinić uvodeći u misno slavlje.

„On naše slabosti uzima na sebe. Pitamo se: kako Bog može dopustiti da djeca koja se liječe u ovoj bolnici pate? Nema lakog odgovora na to pitanje. Jedini odgovor koji mi kršćani propovijedamo jest da u svakom čovjeku koji je bolestan i pati, pati i Isus. Time nam postaje i 'liječnik i lijek', kako kaže sveti Leopold Bogdan Mandić“, rekao je nadbiskup Uzinić u propovijedi.

Poručio je da nekada ne možemo dobiti ozdravljenje na način na koji mi to vidimo,

ali da blagdan Gospe od Zdravlja poručuje da se poput Isusa i Marije brinemo jedni za druge, da se stavimo u službu drugima kako bi po nama Isus nastavio biti i lijek i liječnik.

Na kraju misnog slavlja okupljenima se obratio bolnički kapelan Siniša Vujčić rekavši kako se u zajedništvu Božje ljubavi očituje njegova providnost, da smo svi na korist jedni drugima.

Eva Marković

Bakar

NAKON DVA DESETLJEĆA OBNOVE PONOVO SVIRAJU BAKARSKE ORGULJE

Prvoj nedjelji došašća prethodi blagdan sv. Andrije apostola, zaštitnika župe Bakar. Ove godine će i blagdan župe i vrijeme došašća biti posebno upamćeni, jer su nakon gotovo dva desetljeća obnove u župnoj crkvi sv. Andrije ponovo zasvirale njezine orgulje.

Blagoslovio ih je riječki nadbiskup Mate Uzinić na kraju svečane večernje mise koju je predvodio uoči župnog blagdana. Vjernike je pozvao da na blagoslov restauriranih orgulja gledaju kao na potrebu za vlastitom obnovom, dok je govoreći o sv. Andriji poručio da je on jedan od svetaca koji najbolje pokazuje što znači biti nekome brat. Glazbom i pjesmom misno slavlje je pratio ansambl Duga iz Dugog Sela, a na obnovljenim orguljama zasvirao je prof. mo. Josip Vidas, što je za sve okupljene bio svečan i emotivan trenutak.

Blagdansku misu 29. studenog predvodio je gospičko-senjski biskup Marko Medo te je svojom propovijedi uputio da od sv. Andrije možemo učiti važnost skromnog poslanja i uočavanja malenoga, vjernosti Kristu i ohrabrivanja drugih na susret s njim. Pjesmom je misu pratio dekanatski zbor u kojem su bili bakarski pjevači i pjevači drugih župa, a na obnovljenim orguljama svirao je Bartol Reljac, student glazbene akademije iz Ljubljane. Zbor je pripremio i pjevanje vodio Anđelko Dujmić, sadašnji orguljaš župe Bakar.

Stare bakarske orgulje obnovio je graditelj orgulja Tihomil Horvat. Prema riječima bakarskog župnika Zdenka Lendla, u drugoj polovici 19. stoljeća izgradio ih je graditelj Gaetano Callido, koji je autor više od sto orgulja. „Od njih su, osim orgulja iz župe u Bakru, u Hrvatskoj u funkciji one koje se nalaze u katedrali na Krku. Njegove orgulje posebne su po boji i dubini što liturgiju uzdiže na posebnu razinu. Obnova je trajala 20 godina zbog različitih razloga, ali važno je da su orgulje obnovljene i vraćene u funkciju“, rekao je župnik Lendl.

MAJKE POGINULIH BRANITELJA I VOLONTERI CARITASA DARIVALI VATRENE

Djelatnici i volonteri Caritasa Riječke nadbiskupije u suradnji Udrugom roditelja poginulih branitelja iz Domovinskog rata Primorsko-goranske županije 12. studenog organizirali su poseban susret s Hrvatskom nogometnom reprezentacijom. Dočekali su ih izbornik Vatretnih Zlatko Dalić te hrvatski reprezentativci Dominik Livaković, Mario Pašalić, Nikola Moro i Toni Fruk, odnosno *team menadžerica* Iva Olivari. Izbornika i reprezentativce pozdravile su ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije Marijana Medanić te majke poginulih branitelja Marija Kovač i Roža Salopek.

Vrijedne majke poginulih branitelja, koje već izvjesno vrijeme izrađuju suvenire i rukotvorine čijom prodajom pomažu radu Caritasa, izborniku i reprezentativcima darovale su kape u bojama hrvatske trobojnice koje su izradile uz pomoć Caritasovih volontera.

Kape su isplele povodom Dana sjećanja na žrtve Domovinskog rata te Dana sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. Na taj simboličan način željele su odati počast svim braniteljima koji su dali svoj život za slobodu Hrvatske, ali i istaknuti pogled u budućnost - budućnost koja počiva na karitativnom i humanom odnosu prema čovjeku, u ljubavi, solidarnosti i zajedništvu.

„Velika vam hvala, daleke za ovu Hrvatsku ono što je najsvetije, svoju djecu. Reprezentacija je ponosna na vas, nastavljamo se boriti na naš način u miru, ponosan sam i na dečke i cijelu reprezentaciju jer zastupaju one vrijednosti za koje su se borili i vaši sinovi: za Hrvatsku, zajedništvo, domoljublje i vjeru. Trudimo se Hrvatska na nas bude ponosna, da naše ljude učinimo sretnima, važno je da u ovim teškim vremenima radimo na zajedništvu“, rekao je izbornik Vatretnih Zlatko Dalić.

FOTOMONOGRAFIJA DVOSTRUKA KRUNA 2024./2025.

Fotomonografija autora Nikole Kurtija i Marinka Lazzaricha, koja kroz objektiv i emociju bilježi povijesnu sezonu HNK Rijeke 2024./2025., predstavljena je 1. prosinca u prepunom centru Gervais u Opatiji. Među okupljenima bili su gradonačelnik Opatije Fernando Kirigin, gradonačelnica Rijeke Iva Rinčić, župan Ivica Lukanović, autori i nakladnici, brojni navijači te prijatelji kluba.

U ime Riječkog nadbiskupa Mate Uzinića okupljenima se obratio povjerenik za sport Riječke nadbiskupije Kristijan Perković, istaknuvši čast što govori i kao prijatelj te navijač riječkog kluba.

Posebno je naglasio kako uspjesi HNK Rijeke nisu samo sportska priča, nego i potvrda zajedništva koje povezuje grad i Crkvu: „Naša suradnja nije protokolarna, već prožeta zajedničkim vrijednostima koje dijelimo – odgojem mladih, brigom za sportaše i duhovnom potporom.“ Podsjetio je i na kapelicu na stadionu Rujevica, posvećenu svetom Pieru Giorgiju Frassatiju, gdje se redovito služe mise te koja svjedoči isprepletenosti sporta i duhovnosti. „Zajedno s predsjednikom kluba posjetili smo Svetog Oca kako bismo zahvalili i primili njegov blagoslov. U kapeli stadiona slavljenja je misa, a blagoslovljeni su cijeli kamp i uredi kluba“, rekao je.

Čovjeku nalik

Piše:
Daria Ljevar

Bog napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša. "I svako je ljudsko biće, osim kostiju i mesa, dobilo i ono što je zdravo i kada kosti i meso boluju, ono što živi čak i kada kosti i meso umru. Iste ove kosti i meso u jednom trenutku obukao je Bog. Ohrabruje li te to? Ili te strah, sram, jer nisi dovoljno...?"

Nekoliko redaka nakon što je dobio život, Adamu je bilo dosadno, besmisleno pa mu je Bog stvorio stvorenje nalik njemu. Vjerujem da se u ovim redcima, prije teologije tijela, nalazi dubok odgovor o smislu koji Isus započinje u Betlehemu svojim rođenjem. Bilo je to jedino rođenje koje je svakom budućem, ali i prošlom rođenju dalo sadržaj i formu. Svaki čovjek zato danas ima duh koji je nepokvarljiv i nepropadljiv. Formu može snaći štošta, mnoge njezine karakteristike nije moguće izabrati. Isus se zato utjelovio u svakoj formi i svakoj daje puninu sadržaja. Puninu koja je plodonosna i onda kada je čovjek potpuno ovisan o pomoći drugoga, kada ne može kognitivno dosegnuti neke razine, kada ga duša boli... Ova punina ovisi o Bogu koji je daruje i sreća da tu ljudi ništa ne mogu. Pitam se kad je to ljudski um uspio obuhvatiti Božju veličinu pa se tako lako igra s ljudskim životima i trpa ih u kutije.

Rekao mi je da od mene nikad neće biti ništa i da ću gledati u jedan zid. On ni danas ne zna što to znači jer ga je život razuvjerio milijun puta. I to što je rekao boli jer oprost me nije otupio na bol već je učinio da ta bol ne guši nego izgrađuje. Iz te boli često mi je padalo na pamet kako bi bilo najbolje da me više nema. Poznato? Bogu hvala ako nije, ali ako je, ne boj se. Papina nakana prošlog mjeseca podsjetila me na to kako sam tražila svjetlo u mraku tih teških misli. Isus se trudio probiti kroz taj mrak. Nekad sam mu govorila da nije normalan i da se prestane truditi složiti ono što čovjek uporno lomi, ali nije odustao. Dva su događaja zauvijek obasjala taj mrak. Prvi je onaj kad sam upoznala „kosti od svojih kosti i meso od svog mesa“, nakon onih riječi bilo je teško vjerovati da će me ikad itko od ljudi voljeti, ali ovaj je pogled promijenio moje oči i srce. Zato čistoća koja zna da joj je cilj darovati se postaje slatki dar i daje dio onoga dubokog odgovora o smislu. Drugi događaj šapnuo mi je na uho onu istinu o meni za koju sam mislila da si umišljam. Bila je nježna i dostojanstvena, profesionalna i strpljiva i onda me pustila da rastem i otkrijem da je svaka znanost dobra onoliko koliko se može učiti na vlastitoj koži.

Nadam se da te Božje utjelovljenje ohrabruje jer ono ne mjeri ni korisnost ni postignuća, ono uči da je „biti“ i znati zašto jesi dovoljno i jedino stvarno potrebno.

HODOČAŠĆE RIJEČKE NADBISKUPIJE U SPLIT, DUBROVNIK I KOTOR, OD 7. DO 12. TRAVNJA 2026.

Godišnje hodočašće Riječke nadbiskupije u 2026. godini, od 7. do 12. travnja, hodočasnike iz Rijeke odvest će prema jugu Hrvatske, u Split i Dubrovnik te Kotor i druga mjesta u susjednoj Crnoj Gori.

Najavljeno je to 27. studenog ove godine na konferenciji za novinare u Nadbiskupskom domu u Rijeci.

Vikar za pastoral Mario Gerić podsjetio je da je hodočašće već desetljećima redoviti godišnji program Riječke nadbiskupije te pozvao sve zainteresirane da se prijave do kraja siječnja.

Povjerenik za hodočašća Nikola Vranješ objasnio je da sve prijave primaju župnici koji će krajem siječnja poslati agenciji popis zainteresiranih. Na taj se način poštuje osnovna struktura i iskazuje dimenzija zajedništva mjesne Crkve, rekao je Vranješ.

Istaknuo je motivaciju i poveznice hodočasničkih destinacija s Riječkom nadbiskupijom. Tu je prije svih sv. Leopold Mandić, rodom iz Herceg-Novog, koji je služio i u Rijeci. Zaljev hrvatskih svetaca Boka kotorska stoga je središnje mjesto ovoga hodočašća, na kojem će se spomenuti i bl. Ozana Kotorska i bl. Gracija iz Mula. Poveznice sa Splitom i Dubrovnikom stvara riječki nadbiskup Mate Uzinić, koji je rodom nedaleko od Splita, a prije no što je došao u Rijeku, bio je biskup u Dubrovniku.

Mariagrazia Vujisić uime turističke agencije ATI iz Pule, koja je organizirala program hodočašća, istaknula je kako će prve dvije noći hodočasnici spavati u Splitu i Dubrovniku, nakon što posjete znamenitosti ta dva grada. U Crnoj Gori bit će smješteni u Budvi i tijekom četiri dana posjetiti brojne destinacije. „Hodočašće se odvija u uskršnom tjednu pa želimo da i hodočasnici, poput Isusovih učenika, zaista dožive susret s Isusom“, zaključila je Vujisić.

Cijena hodočašća je 495 eura, a uplate su moguće u ratama do 1. travnja. Prijave se primaju preko župnika župa Riječke nadbiskupije.

HODOČAŠĆE RIJEČKE NADBISKUPIJE
U CRNU GORU
07.-12.04.2026.

ZA DOBRE ŽEJI NIKAD NI PRERANO, AL PREKASNO

Još je možda prerano aš je komač zadnji dan od setembra, da počnem pisati od blagdana. Ma mi lih neš prišlo, neka tuđa aš fale oni keš već ni. Se tuđi priznan i žal mi je kad nekoga grdo toka, ma najveća je tuđa kad roditeli zžube otroka. Boli, jako boli, i so će življenje bolet takova tuđa.

Ureme brzo pasuje i na vrata tiho i pomalo kuca Mikula, ki decu razveseli, kega i kega starejega, a mene po sen sega. Veseli me kad Mikula za moju familiju paričuje regali, a ja sam srećna kad su oni si skupa zadovoljni. Na trat pride sveta Lucija ka me još više spameti na moju kunjadu Luciju – Luči. Ona mij bila jako dobra. Tisti se dan seje šenica, ka se stavi zdola okrunjenega boriča, kad naraste.

Dani lih teču se jedan za drugen i evo pride Vilja Božja. Obedi se kuhaju i paričuje se, se bez mesa aš je post i nemrs. Gre se na ponočnicu i čeka se Božič, rojenje Isusa Krista. Pokle maše velečasni župljanima čestita Božič i oni njemu. Dosta judi ostane na druženju pa tako sen nan počnu lepi božični blagdani.

Vaje, vaje pride Staro leto, pa će al neće, tu je kumpanija, veselje, smehi, muzika i kantanje, ko čine da lepo dočekamo Novo leto.

Marina Česen

Izvannastavne crtice Salezijanske klasične gimnazije u Rijeci

Sadržaji koji izgrađuju

Uz svu zahtjevnost gimnazijskog obrazovanja, učenici Salezijanske klasične gimnazije u Rijeci rado sudjeluju u mnogim izvannastavnim aktivnostima svoje škole. Tako su i to sadržaji koji mlade izgrađuju i odgajaju, koji grade zajedništvo. Bilo je tako i tijekom mjeseca studenog. Cijela škola, svi gimnazijalci, njihovi profesori i drugo osoblje škole 19. studenog odali su počast Vukovaru, gradu heroju. Zbor škole sudjelovao je u Zagrebu na Smotri zborova katoličkih srednjih škola, a početkom studenog također su gostovali u Zagrebu, i to u crkvi Sveta Mati Slobode – sve, naravno, u suradnji sa svojim profesorima.

U crkvi Sveta Mati Slobode učenici su oduševili glazbeno-scenskim prikazom "Navik on živi ki zgine pošteno"

Detalj meditativno-poetskog programa kojim je SKG obilježio Dane sjećanja na žrtvu Vukovara

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVU VUKOVARA

„Navik on živi ki zgine pošteno” – moto je meditativno-poetskog programa kojim smo 19. studenoga u našoj gimnaziji obilježili Dane sjećanja na žrtvu Vukovara. Cilj nam je bio odati počast svim sudionicima obrane ovoga grada – simbola hrvatske slobode. Prisjetili smo se svih poginulih, nestalih, nasilno odvedenih i mučki ubijenih te umrlih hrvatskih branitelja i civila koji su svoj život dali za slobodu Hrvatsku. Njihova su imena učenici i djelatnici škole ispisali na plakatima koji su bili izloženi u školskom prostoru. Svaki je učenik i djelatnik molio upravo za one poginule, ubijene i nestale branitelje i civile čija je imena zapisao i tako, iako se nekima od njih možda još ne zna za grob, postao njihov živi spomenik. Povijesni dio bitke za Vukovar učenici su proučavali na satovima povijesti te su o tome izradili plakate pod mentorstvom profesorice Linde Maraš Krapčić. Tijekom meditativno-poetskog programa, koji su vodili učenici četvrtih razreda Lucija Borovac, Jakov Butković, Mauro Muškardin i Franjo Sušan, molili smo da nas Gospodin učini oruđem svojega mira te da umjesto mržnje, uvrede, očaja i tame budemo nositelji ljubavi, praštanja, nade i radosti”, izvijestili su iz Salezijanske klasične gimnazije.

Obilježavanju sjećanja na žrtvu Vukovara pridružio se i školski zbor koji je pod vodstvom profesora Hrvoja Bugera otpjevao pjesmu *Anima Christi*, a zajedničku molitvu predvodio je don Vinko Rogalo. Nakon molitve, učenici i djelatnici zapalili su svijeće u Vukovarskoj ulici u spomen na sve vukovarske branitelje i sve vukovarske žrtve. Ovogodišnji program Dana sjećanja na žrtvu Vukovara osmislile su profesorice Ana Pelčić i Mirjana Baždarić.

ANIMA CHRISTI I PISMO NEPROČITANO

Smotra zborova katoličkih srednjih škola održana na spomendan sv. Cecilije, zaštitnice crkvene glazbe i glazbenika, okupila je zborove deset srednjih škola, a domaćin je bila Ženska opća gimnazija Družbe sestara milosrdnica iz Zagreba.

„Zbor SKG-a izveo je dvije skladbe: *Anima Christi* – duhovnu pjesmu koja nas povezuje s tradicijom i molitvom te pjesmu *Pismo nepročitano* – emotivnu priču o oprostajnom pismu Petra Zrinskog,

napisanom večer uoči njegova pogubljenja 1671. godine, njegovoj ženi Ani Katarini. To pismo je Ani Katarini ostalo pismo nepročitano jer ona ga nikada nije dobila, iako je kolalo europskim dvorima. Ovom izvedbom željelo se evocirati hrabrost i žrtvu naših heroja te intimnu dramu najmoćnijih i najobrazovanijih hrvatskih plemićkih obitelji, Zrinskih i Frankopana. Jer, samo onaj tko poznaje svoju prošlost, može cijeniti sadašnjost”, poručuju iz ove riječke gimnazije. Dodaju da su zbor uvježbali prof. Hrvoje Bugar i njegov sin Matija te da je njime ravnala bivša učenica SKG-a Klara Sušan. Misno slavlje nakon Smotre predvodio je zagrebački nadbiskup Dražen Kutleša u crkvi sv. Vinka Paulskoga u Zagrebu.

NAVIK ON ŽIVI KI ZGINE POŠTENO

Početkom studenog učenici SKG-a su u zavjetnoj crkvi Sveta Mati Slobode u Zagrebu animirali prvi dan devetnice održane u povodu jubileja tamošnje Župe Duha Svetoga: 50 godina osnutka župe i 25 godina posvećenja crkve. Učenici su tamo gostovali na poziv župnika don Peje Orkića, a nakon mise izveli su i glazbeno-scenski prikaz *Navik on živi ki zgine pošteno*, s kojim su prvi put nastupili na Udbini, u sklopu projekta kojim se SKG uključio u „Godinu obilježavanja 1100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva.”

I u crkvi Sveta Mati Slobode odličnom su izvedbom oduševili sve nazočne. Posebno je ganutljivo bilo vidjeti ljude kako stoje u redu da bi uzeli repliku pisma Petra Zrinskoga njegovoj ženi Ani Katarini, čiju je intimnu dramu opjevala pjesma *Pismo nepročitano*. Učenici su tu pjesmu izveli u sklopu prikaza *Navik on živi ki zgine pošteno*. Domaćini su pak dio glazbeno-scenskog prikaza snimili i objavili na svojoj mrežnoj stranici, a onda je došlo iznenađenje: taj nastup učenika SKG-a pogledale su tisuće ljudi, do sada više od 40 tisuća. Nakon programa nastavili su druženje u oratoriju župe. Posebnoj draži doprinijeli su i bivši učenici škole, sada studenti u Zagrebu, koji su došli na Jarun, sudjelovali na misi i programu te se podružili sa svojim bivšim kolegama i profesorima. Pratnja učenicima u Zagreb bili su profesori Mirjana Baždarić, Hrvoje Bugar te don Josip Tafra.

Pripremila: Mirjana Grce

Hodočašće
brodovima

Pametno ploviti morem života

***Naš život ima smisao i ispunjenje u božanskoj naravi.
Kako bismo došli u tu stvarnost, potrebno je ozbiljno i
odgovorno ploviti morem našega života.***

Sunčano bez bure rijedak je vremenski blagoslov u primorskom kraju. Baš je takav dan, sunčan i bez bure, idealan za plovidbu morem osvanuo u Rijeci 30. prosinca, prve nedjelje došašća, kada tradicionalno pomorci, ribari i oni koji žive uz more i od mora brodovima hodočaste svome zaštitniku u Svetište sv. Nikole u Kraljevicu. Lijep dan za plovidbu nadahnua je stotinjak hodočasnika, među kojima je bilo i djece, koji su hodočastili u turističkom brodu Mali Marino te službenim brodovima – patrolnom brodu Lučke kapetanije Vid, remorkeru i brodu pomorske policije.

U Kraljevici, primorskom mjestu poznatom po brodogradilištu i stoljetnoj pomorskoj tradiciji, hodočasnike su dočekali župnik Miroslav Pergl, gradonačelnik Dalibor Čandrlić te mještani obučeni u tradicionalne nošnje i uniforme uz nezaobilazne suhe smokve i kolače. Nakon što je župnik blagoslovio pomorce i plovila, u procesiji su se uputili u župnu crkvu posvećenu svome zaštitniku. Hodočasnička misa započela je paljenjem zavjetne svijeće, a upalio ju je lučki kapetan Darko Glažar, istaknuti član Apostolata mora Riječke nadbiskupije, koji već više desetljeća u Rijeci organizira višednevnu proslavu zaštitnika pomoraca i svih s morem povezanih. „Ovo je vrijeme Božji blagoslov našim nastojanjima da sačuvamo ovu dragocjenu tradiciju hodočašća brodovima. Hodočastilo se u svakakvim vremenskim uvjetima, po buri i po kiši, ali kada je loše vrijeme, plove samo službena plovila, ne i putnički brodovi. Danas je opet veći broj ljudi mogao sudjelovati u ovome“, rekao je Glažar prije početka misnog slavlja.

Misu je predvodio župnik Miroslav Pergl, a propovijedao je povjerenik nadbiskupijskog Apostolata mora Mario Gerić. Na kraju mise hodočasnici su u molitvi obišli oko oltara s moćima sv. Nikole stavljajući se u zagovor svojem zaštitniku u svetištu koje je 1795. godine proglasio papa Pio VI. i dao mu povlasticu potpunog oprost.

Gerić je u propovijedi povezao advent, pripremu na susret s Isusom, s plovidbom morem. „Naš život ima smisao i ispunjenje u božanskoj naravi. Kako bismo došli u tu stvarnost, potrebno je ozbiljno i odgovorno ploviti morem našega života.“ Podsjetio je na riječi kapetana Glažara, koji je rekao da je na moru uvijek teško davati vremenske prognoze jer s morem se nikad ne zna. „Zato moramo biti budni i pomno pratiti znakove u prirodi. Treba ozbiljno ploviti, kako morem tako i našim životima“, rekao je Gerić. Istaknuo je kako je za tako nešto potrebno staviti Boga u središte života. „To je onda plovidba u kojoj nema neprijatelja i ratova, nego je tu ljubav prema Bogu, braći i sestrama, ljubav i prema svom životu. To je plovidba u smjeru u kojem nas vodi Bog“, zaključio je Gerić.

Župnik Miroslav Pergl misno je slavlje zaključio molitvom mornara, nakon koje je uslijedilo čašćenje relikvija sv. Nikole i ophod oko oltara. Hodočasnici su se u Kraljevici zadržali i nakon mise, a u organizaciji susreta sudjelovala je uprava Grada i Primorsko-goranske županije. Po povratku u Rijeku hodočasnici su pristali u Bakru i Urinju gdje su ih također dočekali domaćini s kolačima i napitcima.

Pomorci su u tjednu uoči proslave svog zaštitnika sv. Nikole organizirali humanitarne akcije te na razne načine odali počast preminulim kolegama, spomenuvši se posebno velikih havarija. Vrhunac proslave bila je misa u kapucinskoj crkvi Gospe Lurdske koju je 5. prosinca predvodio kostrenski župnik Hrvoje Mandić. Prije toga u samostanu je održano multimedijalno predavanje „Poveznice Rijeke i Dubrovnika kroz pomorstvo 19. stoljeća“.

